Ambitsioon

2018

Rohkem artikleid leiate **seb.ee/foorum**

Kõik, mida peaksite teadma viipekaardi kohta

Nutitelefoni tuleb osata nutikalt kasutada

Mis hetkel on mõistlik registreerida ettevõte käibemaksukohustuslaseks?

SEB

SEB kliendiajakiri 2018

Vastutav väljaandja:
AS SEB Pank

Projektijuht:
Martin Kõrv

Teostus:
o2 Works OÜ

Projektijuht:
Kadri Kaljumets

Autorid:
Gerli Ramler, Getter Orusalu, Julia Piilmann, Martin Kõrv, Kaisa Lumiste, Triin Preem, Mihkel Külaots, Piret Soidla, Peeter Schamardin, Kristofer Vähi, Jaanika Reinmann

Kujundus:
Eva Unt

Fotod:
SEB, Unsplash.com

Klienditugi:
665 5100

Skype:
seb.eesti

www.seb.ee

SEB

Õpetage lapsele taskuraha kasutamist ISIC-kaardiga

Enne lepingu sõlmimist tutvuge tingimustega **seb.ee/lapsed** või konsulteerige pangatöötajaga.

SEB

Te ei pea kusagile minema

Pangateenuseid kasutage seal, kus teile kõige mugavam – digitaalselt.

Tutvuge tingimustega www.seb.ee/pank-igalpool, vajadusel konsulteerige pangatöötajaga tel 665 5100.

Sisukord

Igapäevased rahaasjad

Kõik, mida peaksite teadma viipekaardi kohta 04
Milline on alternatiiv koodikaardile? 06
Mida peaks iga laps teadma pangakaardi kasutamisest? 08
9 soovitust, kuidas hoida oma rahaasjad kontrolli all 10
Nutitelefoni tuleb osata nutikalt kasutada 12
Mänguline raha kogumise viis toob aastaga 1000 eurot 14
Kas raha koguda või laenata? 16

Auto

Sõiduki taustakontroll – kuidas kontrollida kasutatud auto ajalugu 18
5 müüti, mis puudutavad uue auto ostmist 21

Kodu

Milliste laenude abil on võimalik soetada kinnisvara? 24
Kuidas täpselt käib notariaalne tehing kinnisvara ostmisel? 26
Millest alustada korteriühistule laenu taotlemist? 29
Mida teha, et kodulaenu saamise otsus oleks positiivne? 30

Noored

4 asja, mida teha esimesel palgapäeval 34
Tudengi rahaplaneerimise ABC 36

Pension

3 kulukat viga, mida inimesed pensionit kogudes teevad 38
4 lihtsat sammu selleks, et ennast pensioniks jõukaks investeerida 41
Mida teha tulevase pensionipõlve jaoks 45–50-aastasena? 44

Kindlustus

Miks on reisikindlustus vajalik ka pooleks päevaks Lätti sõites? 46
Kui palju maksab elu kindlustamine? 50
12 suurimat ohtu, mis meid kõiki kodus varitsevad 52

Ettevõtlus

SEB kutsus esimese pangana maailmas ettevõtjaid nõustama juturoboti 56
Juturobot aitas ettevõtetel uusi tooteid ja turge disainida 58
Kuidas teha ettevõtte taustakontroll koostööpartneri otsingul? 60
Mis hetkel on mõistlik registreerida ettevõte käibemaksukohustuslaseks? 62

Kõik, mida peaksite teadma viipekaardi kohta

SEB kliendid saavad tellida endale viipemakse võimalusega pangakaardi. Kuna uus mugavusteenus alles vallutab Eesti turgu, on õige aeg tutvuda selle teenuse peamiste aspektidega.

Mis on viipemakse?
Viipemakseid ehk ilma PIN-koodi sisestamiseta makseid saab teha enamikus Eesti poodides ja ka paljude teenuspakkujate juures. Maksete-rminali ekraanile ilmub makse tegemise hetkel viipemärk – samasugune märk on ka viipekaardil. SEB makse-terminalidest toetab viipemakseid juba ligi 80%. Viipemakse võimalust toetavad ka kõik SEB nutiterminalid.

Kuidas viipemakset teha?
Viipega maksmiseks leidke makseter-minalil viipemärk, mis tavaliselt ilmub makse tegemisel ekraanile. Asetage kaart viipemärgi lähedale ning hoidke, kuni terminal teeb piiksu. Helisignaal annab märku makse õnnestumise kohta.

Viipemakse funktsiooni aktiveerimiseks tuleb esimene makse viipekaardiga teha makseterminalis tavapäraselt kaarti terminali sisestades ning PIN-koodiga kinnitades. Turvalisuse tagamiseks on vaja aeg-ajalt maksmist PIN-koodiga kinnitada ka edaspidi.

Viipemakse kaks olulist eelist:
1. Makse saab tehtud võimalikult kiiresti. Järjekorrad ostukohtades peaksid tänu viipemakse võimalusele vähenema või palju kiiremini liikuma.

2. Viipemakse on kliendile mugav: enam ei pea kaarti makseterminali sisestama ja makset PIN-koodiga kinnitama, vaid tuleb lihtsalt asetada kaart viipemärgi kohale ja makse on tehtud.

Viipemaksed ja turvalisus
Eestis kehtib viipemaksetele 25-eurone piir, nii et viipekaarti saab kasutada väiksemate ostude puhul. Samuti on viipemaksel kogusumma limiit, mille täitumisel tuleb makse kinnitada PIN-koodiga. Kogusumma limiiti saate määrata internetipangas või panga-kontoris. Pidage meeles pangakaartide üldisi turvalisuse reegleid: kui te ei tea kaardi asukohta või teil on alust kaht-lustada selle sattumist võõra inimese kätte, siis teavitage kohe panka.

Viipemaksed riigiti
Igas riigis, kus viipemaksed toimivad, on kehtestatud ka viipemakse ülemine piir. Eestis on selliseks limiidiks 25 eurot, Saksamaal aga näiteks 50 eurot. Paljudes Euroopa riikides jäävad viipemaksete limiidid vahemikku 20 kuni 40 eurot. SEB viipekaardile saab internetipangas kehtestada isikliku limiidi, mis kehtib ka välisriigis.

**
Iga uuendus vajab muidugi harjumist. Samas lisab viipemakse igapäeva-pangandusele lihtsust ja loob lisa-väärtuse aja kokkuhoiu näol.

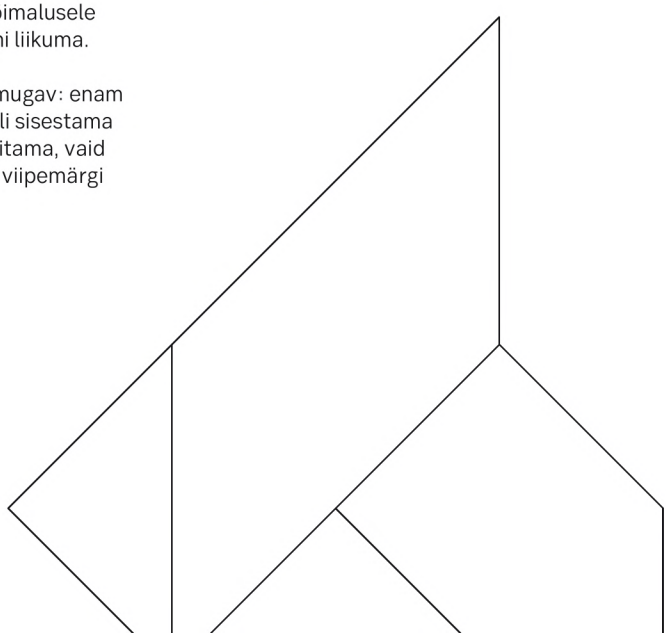

Milline on alternatiiv koodikaardile?

Koodikaardid on tänaseks kasutuses olnud juba ligi 20 aastat. 2019. aastal jõustub seadusemuudatus, millega kehtestatakse rangemad turvanõuded maksete kinnitamiseks kasutatavatele autentimisvahenditele. Seadusemuudatuse järel muutuvad koodikaardid kasutuks ning internetipanga kasutajatel tuleb endale valida uus autentimisvahend.

	Plussid	Miinused
Smart-ID	Väga lihtne, mugav, kiire. Puudub vajadus spetsiaalse SIM-kaardi järele, kasutatav kõikides nutiseadmetes.	Puudub tugi Windows Phone'i operatsioonisüsteemile. Võrreldes ID-kaardi ja mobiil-IDga on kasutuskohtade arv praegu veel piiratud. Kasutatav üksnes nutiseadmetes.
Mobiil-ID	Väga lihtne, mugav, kiire. Mobiil-IDga autentimist pakub enamik teenusepakkujaid. Saab kasutada ka vanemate mobiiltelefonidega (nuputelefonid), ei vaja internetiühendust.	Vajalik SIM-kaardi vahetus.
ID-kaart	Isikut tõendav dokument.	Vajalik kaardilugeja ja vastav tarkvara arvutis. Ei saa kasutada nutiseadmetes.
PIN-kalkulaator	Ei vaja täiendavaid lisaseadmeid.	Seotud pangaga, seetõttu saab kasutada autentimisvahendina üksnes panka sisenemiseks; teiste teenusepakkujate juures saab kasutada, kui nad pakuvad autentimist läbi pangalingi või pank pakub läbi internetipanga sisenemise võimalust teenusepakkuja e-keskkonda. PIN-kalkulaatori eluiga on seotud patarei omaga.

Millised on alternatiivid koodikaardile?
Hetkel on saadaval neli alternatiivset autentimislahendust koodikaardile. Olemuselt on need erinevad, kuid ühiseks nimetajaks on kõrgem turvalisus.

Lapsed, vanemad ja vanavanemad
Kui olete juba Smart-ID, mobiil-ID, ID-kaardi või PIN-kalkulaatori kasutaja, siis olge oma noorematele või vanematele pereliikmetele neile sobiva lahenduse valimisel abiks. Inimesele, kes on viimased paar aastakümmet kasutanud koodikaarti, võib olla üleminek uuele lahendusele alguses keeruline ja võõras, kuid ilmselt harjutakse kiiresti ka uue lahendusega, nii nagu kunagi sai harjutud koodikaardiga.

Meie kontorite nõustajad ja kontaktikeskus on samuti abiks. Lisaks saab abi ööpäevaringselt Smart-ID, mobiil-ID ja ID-kaardi infotelefonilt 1777 või 677 3377.

Maksumus	Nõuded
Rakenduse saab alla laadida tasuta. Teenustasu puudub.	Operatsioonisüsteem Android 4.1 / iOS 8 või uuem, internetiühendus
Riigilõiv 10 eurot (ühekordne tasu lepingu sõlmimisel), kuutasu *ca* 1 euro sõltuvalt mobiilioperaatorist. Välismaal kasutamisel lisandub paketipõhine välisriigist Eestisse SMSi saatmise hind ühe toimingu kohta	SIM-kaardi toega telefon.
ID-kaardi väljastamisel riigilõiv 7–50 eurot. Igakuine teenustasu puudub. ID-kaardi lugeja maksumus 6–20 eurot, olenevalt mudelist ja kaupmehest.	Vajalik ID-kaardi lugeja ja vastav tarkvara arvutis. ID-kaardi tarkvara töötab Microsoft Windowsi, Mac OS Xi ja Linuxi keskkonnas. Igas ID-tarkvara versioonis on toetatud alati kindlad operatsioonisüsteemide versioonid.
Väljastamine 15 eurot. Igakuine teenustasu puudub.	

Mida peaks iga laps teadma pangakaardi kasutamisest?

Pangakaart on olemas 90% Eesti 12–19aastastest noortest, kellest ligi pooled kasutavad seda igapäevaostude tegemiseks, selgus SEB „Rahatarkuse“ küsitlusest. Tegelikult võiks lapsel pangakaart olla juba varem, esimesse klassi astumisel, sest see on mugavaim ja turvalisim viis talle taskuraha anda. Millele aga seejuures tähelepanu pöörata?

Rahaasjad on isiklik teema

Enne kui te lapsega taskuraha andmise süsteemi kokku lepite ja pangakaardi vormistate, tuleb talle selgitada, et rahakoti sisu ja pangakonto jääk on tema isiklik asi; rahaga ei uhkeldata ning samuti ei tohi teistele avaldada, palju tal parasjagu raha on. Lastel aitab raha kasutamisega paremini tutvuda see, kui jagate infot, palju üks või teine asi maksis või kuidas teie vanemana ostuotsuseid teete ja oste planeerite. Kõige olulisem on aga selgitada, et rahaga seotud infot jagatakse ainult pereringis.

PIN-kood jäägu saladuseks

Rääkige lapsele, et PIN-kood on nagu rahakassa salalukk, mida ei saa ilma

erilise võtmeta avada: kuna võõrastel ei ole seda PIN-koodi, siis nad ei saa kaardilt raha kätte. PIN-kood peab olema kindlasti pähe õpitud, mitte kuhugi üles kirjutatud. Paluge lapsel poes makstes või sularahaautomaati kasutades varjata PIN-koodi sisestamist käega, et teised ei näeks sisestatavat koodi.

Limiit
Üks põhjus, miks pangakaart on sularahaga võrreldes otstarbekam valik, on limiit. Selgitage lapsele, et sellest suuremas summas ei saa raha korraga välja võtta ja poes asju osta. Lisaks on see turvalisem: kui kaart peakski sattuma võõra kätte koos PIN-koodidega, ei saa varas kogu raha korraga arvelt välja võtta. Samas saavad lapsevanemad internetipangas lapse rahaasjadel silma peal hoida ning vajadusel päeva- või kuulimiiti muuta. Muudatused jõustuvad kohe ning on tasuta. Rääkige lapsele, et tema raha kaitsmise huvides on hea hoida pangakaardi limiit võimalikult madal.

Summa tuleb alati üle kontrollida
Paluge lapsel olla tähelepanelik, kui ta tehingut PIN-koodiga kinnitab: las ta kontrollib alati enne summa õigsust. Rõhutage, et kaardimakse tuleb alati teha kaardi valdaja juuresolekul ning teenindaja ei tohi minna kaardiga tagaruumi!

Mida teha, kui pangakaart ära kaob?
Öelge lapsele, et ta annaks sellest kohe emale-isale teada. Lapsevanem helistab ise panka, paneb kaardi lukku ja tellib uue pangakaardi. Kui lapsel on olemas internetipank ning rahakotis oli selle tunnus või koodikaart, tuleb blokeerida ka internetipanga kasutamine. Rahustage last, et pangakaardi kadumine ei ole midagi hullu, sest tema raha jääb ju kontole alles.

Varguse korral tuleb säilitada rahu
Kõige olulisem on see, et laps teaks: tema turvalisus on palju tähtsam kui varastatud rahakott või raha. Kindlasti ei tohi ise minna varastatud asju tagasi nõudma, vaid sellest tuleb esmalt informeerida vanemaid. Kui lapse turvalisus on tagatud, siis uurige temalt pealtnägijate kohta, küsige nende kontaktandmeid ning teatage politseisse. Korrake üle, et kahtlaste inimeste ja kampade juuresolekul ei ole hea sularahaautomaadist raha välja võtta ning pigem tuleks hoida rahakotti ja ka mobiiltelefoni lukuga taskus või kotis.

Kas lapsele on vaja internetis maksmise võimalust?
Lapsevanemana saate määrata oma lapse pangakaardile vajalikud funktsioonid, nt sularaha väljavõtmine, kaardiga maksmine poes ja kohvikus ning konto väljavõtte ja jäägi vaatamine. Mõelge hästi järele, kas teie lapsel peaks olema ka internetis maksmise võimalus. Mida laiemad on võimalused, seda suuremad on paraku ka ohud, sest siis on kaardiandmed laiemalt liikvel. Isegi teadlikumad täiskasvanud panevad selleks ajaks, kui nad internetiostude või välismaal kaardi kasutamise funktsiooni ei vaja, need võimalused internetipangas kinni.

9 soovitust, kuidas hoida oma rahaasjad kontrolli all

Sissetuleku laekumine pangaarvele on positiivne hetk. Kuu alguses tehakse rohkem väljaminekuid, sest palgapäeval tundub, et raha on kõige jaoks piisavalt. Kuidas planeerida sissetulekut, et ka kuu lõpus oleks pangaarvel rahapuhver?

1. Proovige säästa
Mõistlik on säästa vähemalt 10% sissetulekust, kuid samas võib seda summat vastavalt võimalusele ka suurendada. Säästmiseks mõeldud raha kandke kogumishoiusele, mis annab hea ülevaate kogutud summast. Samas saate hoiusele pandud raha mõne ettenägematu kulutuse tekkimise korral alati oma arvele tagasi kanda.

2. Jagage oma palk osadeks
Ülejäänud 90% palgast jagage kolme gruppi: vajalikud, püsivad ja

paindlikud kulutused. Nii saate oma väljaminekutel silma peal hoida ja teha eelarveväliseid kulutusi vaid siis, kui selle jaoks tekib vaba raha.

3. Jälgige oma kuueelarvet järjepidevalt
Selleks võite kasutada Excelit või muid raha planeerimis äppe või programme. Kuid ka SEB Rahapäevik on elektrooniline tulude ja kulude analüüsimise keskkond, mis võimaldab teil lihtsalt ning mugavalt oma igakuiseid kulutusi jälgida. Rahapäevikut saate kasutada mobiilis ja arvutis ning tehtud kaardimaksed ja ülekanded liigitatakse automaatselt, seega puudub vajadus kõiki kulutusi ise käsitsi üles kirjutada ja meeles pidada.

4. Makske arved õigel ajal ära
Saabunud arved tasub ära maksta kohe, sest siis saate hea ülevaate sellest, kui palju raha teil tegelikult pärast vajalike kulutuste tegemist alles jääb. Samuti ei teki arvete kohese maksmisega olukorda, kus avastate, et olete vajaliku rahasumma juba mõne muu asja peale kulutanud.

5. Õppige investeerima
Investeerimine on üks võimalus kogutud raha suurendada. Juba kogumishoiusele raha kandmine on selle investeerimine. Arvestage, et investeerimine hõlmab teatud riske, millega tasub enne raha paigutamist tutvuda ja neid hinnata. Investeerimine ei tähenda alati väärtpaberite soetamist, investeerida saab ka lapse haridusse, iseenda tervisesse, oma ettevõtte arendamisse jne. Võimalusi rahapaigutamiseks on erinevaid ja hea ülevaate nendest saab pangas terviknõustamisel.

6. Planeerige oma tuleviku sissetulekuid
Rahaga arveldamises on tõeliselt edukad inimesed, kes suudavad ette mõelda. Kui teate, milline on teie sissetulek järgnevatel kuudel, saate vajadusel kõrvale pandava raha osakaalu suurendada või vähendada. Plaanige kulutusi pikemas perspektiivis.

7. Konsulteerige finantsnõustajaga
Professionaalse finantsnõustajaga konsulteerimine on hea idee, kui tahate teadlikult paika panna oma edasised finantsilised eesmärgid. Soovitatav on seda teha vähemalt kord aastas. Lisaks aitab oma ala asjatundja teha teil teadlikumaid otsuseid, kui soovite võtta laenu, investeerida või sooritada muid rahalisi tehinguid.

8. Laenake vastutustundlikult
Laenake vaid siis, kui olete kindel, et suudate laenusumma tagasi maksta. Üldiselt aga ei tohiks eelnevaid punkte järgides tekkida olukorda, kus peate kuu lõpus teistelt raha laenama, et hakkama saada.

9. Lubage endale midagi head
Kuna rahaasjade korraldamine ja haldamine nõuab omajagu täpsust ja järjepidevust, tasub endale aeg-ajalt midagi head lubada.

Kui oskate oma palka mõistlikult planeerida, paraneb teie üldine majanduslik seis. Teadmine, et teie rahaasjad on kontrolli all, annab selguse igapäevastes tegemistes.

Igapäevastelt pangateenustelt aitab kokku hoida SEB arvelduspakett, mille abil võite aastas teenustasudelt säästa märkimisväärse summa. Mida rohkem teenuseid kasutate, seda tulusamaks valitud pakett muutub.

Nutitelefoni tuleb osata nutikalt kasutada

Tänapäeval on pea igal inimesel nutitelefon, millega käiakse internetis, mängitakse mänge ja tarbitakse muid rakendusi. Kuidas aga toimida, et isiklikud andmed ei satuks seeläbi kurikaelte kätte?

1. Telefon tuleb kindlasti lukku panna.
Kasutage telefoni lukustamiseks PIN-koodi. Vahetada tuleks ka oma SIM-kaardi PIN-kood. *Pattern lock* ehk avamise muster on vilets, sest iga kooli-poisski suudab selle lahti muukida. Lukustamine on pisut ebamugav, kuid arvestades, millisele hulgale isiklikule infole telefoni kaudu ligi pääseb, on see vajalik.

2. Telefoni ei tohi anda võõraste inimeste kätte.
Ka hooldustehnikud on võõrad inimesed. Taastage seadme algsätted, kui viite selle hooldusesse.

3. Hoolitsege meilikonto taastamise võimaluste eest.
Kontoga peaks olema seotud alternatiivne meiliaadress, millele telefonist paroole teadmata ligi ei pääse, ja telefoninumber, mis ei ole seotud sama telefoniga.

4. Telefoni peab olema paigaldatud värskeim operatsioonisüsteemi versioon ja kõik tarkvarauuendused.

5. Ärge hoidke Bluetoothi ja WiFit vajaduseta sisselülitanuna.
Nende kaudu on ülimalt lihtne teie käike jälgida ja seda tehakse rohkem, kui aimatagi oskate.

6. Ärge muukige oma telefoni mitte kunagi ebaseaduslikult lahti (*jailbreak*) ega muutke tarkvara (*rooting* ehk ruutimine).

- Selline tegevus asendab telefonitootja turvalisuse kellegi tundmatu turvalisusega.

- 60% mobiiltelefonide pahavarast levib *rootkit*'ide kaudu.

- *Jailbreak*'i või ruutimise läbinud telefoni algseadeid (*firmware*) saab taastada. Pöörduge selleks telefonitootja kodulehele.

7. Paigaldage oma telefonile viirusetõrjetarkvara.
Ka uusimad operatsioonisüsteemide versioonid pole kaitstud. Android 4.2 ja 4.3 jaoks on juba kümneid tuhandeid pahavara näiteid. Enamik uusi ründeid on Androidi versioonide 4.x pihta. Kõige haavatavamad on Android 2.3 ja 4.0.

8. Ärge lubage lastel telefoni rakendusi paigaldada.

9. Kõige pahavararikkamad on mängud.

10. Lähtuge põhimõttest, et kui miski tundub liiga hea, et tõsi olla, siis see pole enamasti tõsi.
Näiteks, kui teate, et rakendus on muidu tasuline, ja seda pakutakse tasuta, siis tuleb uurida, kas selle väljaandja on sama mis originaalil. Kui ei ole, siis hoidke eemale. Kui on, siis selgitage välja, mis on tasuta jagamise põhjus (kampaania, reklaamiga sidumine või hilisem ostu võimalus/kohustus *in-app* jne).

11. Vaadake oma rakenduste loend aeg-ajalt üle ja eemaldage need, mida te tegelikult ei kasuta.

12. Ärge tõmmake rakendusi nn alternatiivsetest rakenduste poodidest.
• Alternatiivsed poed on peamine pahavara levitamise kanal.

• Sellistes poodides ei kontrolli tihti mitte keegi, kes on rakenduse taga ja nii on pahalastel seal lihtne ennast seadusliku maski taha varjata.

• Sageli maksab kasutaja tasuliste rakenduste „tasuta" versioone tõmmates kokkuvõttes rohkem (McAfee hinnangul umbes kümme korda), kuna tulu saamiseks kasutatakse teisi meetodeid: tasuliste SMSide taustal saatmine jms.

13. Ka Google Play kaudu rakendust paigaldades tutvuge alati selle kommentaaridega.
Rakenduse reiting üksi ei taga turvalisust, sest seda saab võltsida. Kõikidel arendajatel lubatakse küll kiiresti rakendusi üles laadida, kuid pahavara leidmisel rakendus eemaldatakse. Sellest piirangust minnakse mööda, laadides sama tarkvara uue nime all uuesti üles. Kommentaare lugedes selgub, millega tegelikult tegu on.

14. Ärge tõmmake rakendusi, mida pakuvad veebilehed või mis laekuvad meiliga.
• Mõne veebilehe lugemisel pakutavad apk-laiendiga failid on tihti pahavara.

• Keelake telefonil tundmatust allikast pärit rakenduste paigaldamine. Selleks tuleb kontrollida, et telefoni seadete alalõigus „Turvalisus" ei oleks valiku „Tundmatud allikad" juures linnukest ja valiku „Kontrolli rakendusi" juures oleks linnuke.

15. Kontrollige õigusi, mida rakendused endale küsivad.

• Sama autori (*publisher*) erinevate rakenduste õigused liituvad (Androidis) ja seetõttu võib üks rakendus näiteks kolme sama autori rakenduse hulgas teha rohkem pahandust, kui talle endale antud õigused võimaldavad.

• Vaadake üle, millised rakendused on saanud juurdepääsu positsioneerimise andmetele, kontaktidele, kalendrile, meeldetuletustele, fotodele ja mikrofonile. Ülevaatust on lihtsam teha Apple'i seadmetes, Androidi puhul peab seda vaatama rakenduste kaupa.

• On vähe põhjusi, miks peaks lubama püsivalt mikrofoni kasutada muudel rakendustel peale Skype'i (ka SoundHound või Shazam).

• Fotosid poleks üldse vaja lasta ühelgi rakendusel puutuda. Paljudel on siiski püsijuurdepääs antud Facebookile – sellega võib mööndustega leppida.

• Kontaktidele ja kalendrile pole rakendustel samuti juurdepääsu vaja.

• Mõistlik on aeg-ajalt ka positsioneerimisõigusega rakendused üle vaadata.

16. Soovitused iOSi ehk Apple'i seadmete kasutajatele.
• Kindlasti tuleb seadete alalõigus „Advertisement" seade „Limit ad tracking" sättida asendisse „Sisselülitatud" ja teatava regulaarsusega (näiteks kord kuus) teha vajutus „Reset advertising identifier" peal.

• Tasub kaaluda teenuse „Find my iPhone" seadistamist. See annab küll Apple'ile teie asukoha kohta täieliku ülevaate, kuid võib osutuda ülimalt kasulikuks kaotatud telefoni kiireks leidmiseks.

17. Nutitelefon on arvuti.
Jälgige üldisi arvutikaitse soovitusi lehelt www.arvutikaitse.ee/arvutikaitse-algtoed/.

Mänguline raha kogumise viis toob aastaga 1000 eurot

Pakume välja põneva viisi, kuidas mänguliselt raha koguda ja aastaga vähemalt 1000 eurot säästa. Süsteem on lihtne: iga nädal tuleb kõrvale panna nädala numbrile vastav summa. „Esimesel nädalal tuleb panna kõrvale üks, teisel kaks, kolmandal kolm eurot. Igal nädalal kasvab kogumishoiusele kantav summa ühe euro võrra," tutvustab mängulist kogumise võimalust SEB rahaasjade ekspert Katrin Laks.

Kõigile taskukohane

Sellise kogumismeetodi tugevuseks on järjekindlus, lihtsus ja taskukohasus. Korraga on raske suurt summat kõrvale panna, kui aga alustada väikestest summadest, siis tekib meeldiv harjumus ja oskus iganädalase väljaminekuga arvestada. Soovitame panna endale näiteks igaks esmaspäevaks meeldetuletus raha ülekandmise kohta kogumiskontole.

Näide: selleks, et aasta lõpuks 1000 eurot kokku saada, peaks alustama hiljemalt 28. nädalal ehk juuli keskpaigas. Samas on sellisel juhul iganädalaselt säästetav summa küllaltki suur – 28 kuni 52 eurot. Jõuludeks 1000 euro kogumiseks peaks alustama hiljemalt mai keskel.

Kui aga alustada aasta alguses ja lõpetada 45. nädalal ehk novembris 45 euroga, on selleks ajaks kogunenud juba 1035 eurot. See on summa, mis võimaldab end jõulukuul kindlamalt tunda.

Kogumist on võimalik kohandada vastavalt võimalustele. „Oletame, et inimene saab keskmist palka (1000 eurot) ja tal on iga kuu võimalik kõrvale panna maksimaalselt 10%. 1000 euro kogumiseks peaks ta kuni 25. nädalani koguma vastavalt nädala numbrile, edasi aga iga nädal 25 eurot ja nii kuni aasta lõpuni," selgitab Katrin Laks. Selleks, et kogumine mugavamaks muuta, on võimalik sõlmida püsikorralduse leping, mille alusel kantakse määratud summa kindla sagedusega arvelduskontolt kogumishoiusele.

Kuidas plaanist kinni pidada?

Plaanide tegemine ei valmista inimestele tavaliselt probleeme, pigem on raske neist kinni pidada. Katrin Laks soovitab plaanide täitmiseks teha endale kõigepealt selgeks oma rahaasjade tervikpilt. „Võtke aega ja vaadake üle oma viimase poole aasta konto väljavõte: millele olete kulutanud ja kas on kohti, kust saaks kokku hoida," soovitab Laks.

Alati on mõistlik koostada eelarve finantskohustuste täitmiseks ja ebavajalike kulutuste vältimiseks. Motivatsiooni plaanidest kinni pidada annab ka eesmärgi meeldetuletamine. „Kogumise teeb kergemaks selge eesmärk, olgu selleks majanduslik sõltumatus, rahatagavara, kauaoodatud reis või ost, remont või uus auto," ütleb Laks.

Tema sõnutsi on hea keskenduda pikaajalistele soovidele ja arvestada olukorraga, kui inimene ise või keegi tema perekonnast peaks haigestuma või tekib mõni ootamatu väljaminek.

Mänguline raha kogumise viis tõestab, et finantstagavara loomine ei pruugi olla koormav kohustus, vaid tore ja kasulik harjumus.

Kui aga ise raha kogumishoiusele kandmine tundub liiga tülikas, siis võib kasutada Digikassat. Tuleb vaid maksta pangakaardiga – muud polegi vaja teha.

Säästmise nädal ja nädalas kogutud summa (€)	Alates säästmisperioodi algusest kogutud summa (€)	Säästmise nädal ja nädalas kogutud summa (€)	Alates säästmisperioodi algusest kogutud summa (€)	Säästmise nädal ja nädalas kogutud summa (€)	Alates säästmisperioodi algusest kogutud summa (€)
1	1	19	190	37	703
2	3	20	210	38	741
3	6	21	232	39	780
4	10	22	253	40	820
5	15	23	276	41	861
6	21	24	300	42	903
7	28	25	325	43	946
8	36	26	351	44	990
9	45	27	378	45	1035
10	55	28	406	46	1081
11	66	29	435	47	1128
12	78	30	465	48	1176
13	91	31	496	49	1225
14	105	32	528	50	1275
15	120	33	561	51	1326
16	136	34	595	52	1378
17	153	35	630		
18	171	36	666		

Kas raha koguda või laenata?

See küsimus tekib elu jooksul enamikul suuremaid tarbimisotsuseid tegevatel inimestel. Samas õiget vastust pole. Enda jaoks parima viisi leidmiseks kaaluge erinevaid võimalusi.

Lihtne ja keeruline säästmine
Kuigi enamik tööl käivaid inimesi soovib igakuiselt säästa, teeb seda vaid väike osa neist. Sellise käitumise peamine põhjus on säästmisharjumuse puudumine.

Rahapuhvri olemasolu muutub eriti oluliseks ootamatute suuremate väljaminekute korral ja sissetulekute vähenemisel. Lisaks annab see paindlikkuse suuremate kulutuste planeerimisel. Näiteks saab hea pakkumise puhul teha vajaliku ostu kohe ja pole vaja oodata selle summa kogunemist.

Laen võib olla üks võimalus ootamatute meditsiinikulude katmiseks. Vajalike terviseprotseduuride edasilükkamine võib need hiljem veelgi kallimaks muuta.

Millal tasub laenu võtmist kaaluda?
Laenamise vajadus võib tekkida olukorras, kus ostu sooritamisega ei ole võimalik oodata. Näiteks läheb katki mõni igapäevaselt kasutuses olev kodumasin või auto või tekib ootamatu kodu remontimise vajadus.

Samamoodi võib laen olla üks võimalus ootamatute meditsiinikulude katmiseks. Vajalike terviseprotseduuride edasilükkamine võib need hiljem veelgi kallimaks muuta.

Võib tekkida ka olukord, kus piisavat rahapuhvrit ei ole veel koos, aga selleks ajaks, kui vajaminev summa koguneb, on soodne pakkumine lõppenud või soovitud kaup otsa saanud. Ka sellisel juhul võib laenu võtmine osutuda mõistlikumaks lahenduseks.

Üldiselt võiks tarbimislaenu võtmist tõsiselt kaaluda, kui ostu edasilükkamine või ärajätmine võib tulevikus kaasa tuua veelgi suurema väljamineku.

Nii raha kogumisel kui ka laenu võtmisel on omad plussid ja miinused, mis tuleb enne otsuse langetamist kindlasti hoolikalt läbi mõelda. Kui otsus langeb laenu võtmise kasuks, siis tuleks alustada oma võimaluste väljaselgitamisest. Selleks soovitame kasutada väikelaenu kuumakse kalkulaatorit.

Märkused

Tutvuge teenuse tingimustega lehel www.seb.ee ja vajaduse korral pidage nõu asjatundjaga.

Püsimaksega krediitkaardi krediidi kulukuse määr on 20,64% aastas järgmistel näidistingimustel:
- krediidilimiit 1000 eurot, võetakse täissummas kohe kasutusele;
- arvelduskonto kuutasu 0,30 eurot;
- fikseeritud intressimäär* 18% aastas kasutusele võetud krediidisummalt;
- tagastamine kahe aasta jooksul 24 võrdse, 41,67 euro suuruse kuumaksena, millele lisandub iga kuu max 15,50 euro suurune intressimakse.

Kliendi makstav kogusumma on 1197,60 eurot.

** Intressimäär oleneb kehtivatest soodustustest (näiteks SEB paketi puhul kohaldub vastava paketi järgne madalam intressimäär).*

Püsimaksega krediitkaardi (Pildikaart) krediidi kulukuse määr on 21,05% aastas järgmistel näidistingimustel:
- krediidilimiit 1000 eurot, võetakse täissummas kohe kasutusele;
- kaardi väljastamise tasu 3,20 eurot;
- arvelduskonto kuutasu 0,30 eurot
- fikseeritud intressimäär* 18% aastas kasutusele võetud krediidisummalt;
- tagastamine kahe aasta jooksul 24 võrdse, 41,67 euro suuruse kuumaksena, millele lisandub iga kuu max 15,50 euro suurune intressimakse.

Kliendi makstav kogusumma on 1200,80 eurot.

**Intressimäär oleneb kehtivatest soodustustest (näiteks SEB paketi puhul kohaldub vastava paketi järgne madalam intressimäär).*

Määratud tagasimaksega krediitkaardi (Pildikaart) krediidi kulukuse määr on 2,75% aastas järgmistel näidistingimustel:
- krediidilimiit 1000 eurot, võetakse täissummas iga kuu kohe kasutusele ja makstakse igal järgneval kuul tagasi ühe maksega;
- kaardi väljastamise tasu 3,20 eurot;
- kuuhooldustasu 1,60 eurot;
- arvelduskonto kuutasu 0,30 eurot.

Kliendi makstav kogusumma on 1027,90 eurot.

Määratud tagasimaksega krediitkaardi krediidi kulukuse määr on 2,43% aastas järgmistel näidistingimustel:
- krediidilimiit 1000 eurot, võetakse täissummas iga kuu kohe kasutusele ja makstakse igal järgneval kuul tagasi ühe maksega;
- kuuhooldustasu 1,60 eurot;
- arvelduskonto kuutasu 0,30 eurot.

Kliendi makstav kogusumma on 1024,70 eurot.

Goldi krediitkaardi krediidi kulukuse määr on 2,23% aastas järgmistel näidistingimustel:
- krediidilimiit 2000 eurot, võetakse täissummas iga kuu kohe kasutusele ja makstakse igal järgneval kuul tagasi ühe maksega;
- kuuhooldustasu 3,20 eurot;
- arvelduskonto kuutasu 0,30 eurot.

Kliendi makstav kogusumma on 2045,50 eurot.

Platinumi krediitkaardi krediidi kulukuse määr on 1,37% aastas järgmistel näidistingimustel:
- krediidilimiit 10 000 eurot, võetakse täissummas iga kuu kohe kasutusele ja makstakse igal järgneval kuul tagasi ühe maksega;
- kaardi väljastamise tasu 19,17 eurot;
- kuuhooldustasu 8,95 eurot;
- arvelduskonto kuutasu 0,30 eurot.

Kliendi makstav kogusumma on 10 139,95 eurot.

Õppelaenu krediidi kulukuse esialgne määr on 5,55% aastas järgmistel näidistingimustel:
- esimese aasta laenusumma 1920 eurot, makstakse kohe välja lepingu sõlmimisel;
- fikseeritud intressimäär 5% aastas laenujäägilt;
- arvelduskonto kuutasu 0,30 eurot;
- tagastamine ühe aasta jooksul 12 võrdse, 160 euro suuruse kuumaksena, millele lisandub iga kuu max 8 euro suurune intressimakse.

Kliendi makstav kogusumma on 1976,43 eurot.

Sõiduki taustakontroll – kuidas kontrollida kasutatud auto ajalugu

Pruugitud sõidukit valides saate lisaks selle ülevaatamisele ja proovisõidule teha internetis põhjaliku sõiduki taustakontrolli. Selleks vajate auto registrinumbrit ja VIN-koodi.

Mis on sõiduki taustakontrolli eesmärk?
Üldjuhul soovib müüja näidata sõidukit võimalikult heast küljest. Mõnikord minnakse seejuures liiga kaugele ja lubatakse paremat kaupa, kui see tegelikult on. Internetis tehtava taustakontrolli eesmärk on saada esmane kinnitus, et auto on täpselt sellises seisus, nagu kuulutuses lubatud, ja et kõik müüja väited on tõesed.

Kasutatud sõiduauto on nagu iga teine pruugitud ese: te ei saa kunagi täpselt

teada, kuidas seda tegelikult on hoitud. Enamasti kehtib kasutatud auto ostmisel kuldreegel: kui miski tundub liiga hea, et olla tõsi, siis enamasti see polegi tõsi. Liiga madal hind, üliväike läbisõit või vigade täielik puudumine annavad märku, et kindlasti tuleb auto ajalugu ja seisukorda uurida erilise tähelepanuga.

Kuidas teostada põhjalik sõiduki taustakontroll?

Maanteeameti e-teenindus
Eestis registreeritud auto kohta saate VIN-koodi ja registrinumbri järgi infot Maanteeameti e-teeninduse sõiduki taustakontrollis.

Mõnes müügikuulutuses on esitatud ainult registrinumber. Sellega näete Maanteeameti e-teeninduse andmebaasis alljärgnevat infot:

• liikluskindlustuse ja ülevaatuse kehtivus: kui viimane neist hakkab kohe lõppema, siis paluge müüjalt, et ta läbiks autoga uue tehnoülevaatuse enne tehingut – nii väldite varjatud probleeme;

• ametlikud tehnilised andmed, sealhulgas päritolumaa;

• sõidukile seatud piirangud: müügikeeld, märge ärandamise kohta.

VIN-koodi alusel saate auto kohta palju detailsema teabe:

• täpsem liikluskindlustuse info ehk lepingu number, kindlustusandja nimi ja kindlustuse kehtivuse algus;

• tehnoülevaatuste ajal fikseeritud läbisõit graafikuna: stabiilselt kasutatud auto läbisõit peaks ajas enam-vähem ühtlaselt kasvama. Kui mingil perioodil on auto märkimisväärselt rohkem või vähem sõitnud, siis küsige selle kohta lisainfot. Kui graafik langeb ehk millegipärast on läbisõit ajas vähenenud, siis on auto läbisõidumõõdikut tagasi keritud;

• tehnoülevaatuse andmed: millal on käidud ülevaatustel ja mis hinnang on antud auto mehaanilistele osadele. Kajastatud on ka kordusülevaatused ehk need korrad, kui auto mingi vea tõttu esimesel katsel ülevaatust ei läbinud;

• sõidukiga tehtud toimingud: registreerimine, omanikuvahetused ja kõik muud ametlikud toimingud. Kui müüja sõnul on autol olnud vaid üks omanik, siis ei tohiks ühtegi omanikuvahetust kirjas olla. Erandiks on liisinguauto väljaostmine, kus liisinguperioodi lõpus (tavaliselt kolm või viis aastat pärast ostmist) saab liisingu-võtja auto oma nimele registreerida: kasutaja jääb samaks, aga Maanteeametis on toimunud omanikuvahetus.

NB! Kui müüja keeldub mistahes põhjusel auto registreerimisnumbrit või VIN-koodi avaldamast, siis on võimalik, et sõiduki taustakontrollist tuleks välja teavet, mis takistab selle müümist.

Maanteeameti kodulehel on ka loetelu andmebaasidest, kust leiate infot varastatud sõidukite kohta.

Liikluskahjude kontroll
Eesti Liikluskindlustuse Fondi kodulehel saate kontrollida sõiduki liikluskahjusid. Päringus on näha intsidendi aeg, koht, osalised ja makstud kindlustushüvitise suurusjärk. Kui sõidukikahju hüvitis ei ole väga suur (näiteks kuni 2000 eurot), siis võib eeldada, et tegu oli väikese plekimõlkimisega, mille käigus värviti kerepaneele või vahetati kaitseraud. Suurema hüvitise puhul laske eksperdil üle vaadata, kas sõiduk on kvaliteetselt taastatud, turvaline ja vastupidav.

Tasub silmas pidada, et liikluskahjude kontrolli käigus tulevad välja vaid

liikluskindlustuse juhtumid. **Autol võib olla ka kaskokindlustuse juhtumeid või mitteametlikult lahendatud vigastusi, mis Eesti Liikluskindlustuse Fondi päringus ei kajastu.**

Välismaalt pärit sõiduki taustakontroll
Kui auto on toodud välismaalt, siis tutvuge sõiduki taustakontrolli tehes kindlasti soetamisdokumentatsiooniga ja välisriigis registreerimise tunnistusega. Infot võib anda ka VIN-koodi päring Google'ist või eelmise asukohamaa liiklusregistrisse tehtav päring. Konkreetse automargi esindusest (nii Eesti kui välismaa) võite küsida hooldus- ja remondiajalugu.

Lisaks sõiduki taustakontrollile võite uurida ka müüja (olgu ta eraisik või ettevõte) ajalugu. Oluline on veenduda, et hilisemate võimalike probleemide korral on müüja valmis ja suuteline neid ostjale sobilikult lahendama.

Portaal Ostatargalt on esitanud Euroopa Liidu liikmesriikide ja Ameerika Ühendriikide andmebaasid, kust saate kontrollida sõiduki infot ning ülevaatuse kehtivust.

Müüja tausta kontroll
Lisaks sõiduki taustakontrollile võite uurida ka müüja (olgu ta eraisik või ettevõte) ajalugu. Oluline on veenduda, et hilisemate võimalike probleemide korral on müüja valmis ja suuteline neid ostjale sobilikult lahendama.

Juriidilise isiku kohta saate teavet Krediidiinfo lehelt, äriregistrist ja otsingumootoritest. Kui sõidukit müüval firmal on maksuvõlad, siis on põhjust kahelda tema usaldusväärsuses ja jätkusuutlikkuses. Kindlasti tasub kontrollida ka ettevõtte omanike tasuta.

Eraisiku kohta saate teha päringuid otsingumootorites ja suhtlusportaalides. Kui eraisik müüb korraga mitut autot, siis võib olla tegemist varjatud ettevõtjaga ja teil tasub temaga olla ettevaatlik.

Kui müüja on varem ostu-müügitehingu tingimusi rikkunud või kui tuleb välja mõni muu kahtlust äratav detail, siis pigem hoiduge sellest müüjast ja tema pakutavast sõidukist.

Ohumärgid
Leidub autosid, mille taustakontrolli ja müügikuulutuse info ei lähe omavahel kokku: näiteks läbisõidud kuulutuses ja Maanteeametis erinevad olulisel määral või väidetavalt avariivabal autol on mitu liikluskahju juhtumit. Ohumärk on ka see, kui müüja ei suuda hiljuti toimunud liikluskahju juhtumi kohta konkreetset selgitust anda.

Eesti suurim automüügiportaal Auto24 paneb kõigile müügikuulutuse piltidele oma vesimärgi, kus on kirjas kuulutuse lisamise aasta. Kui selle info alusel on näha, et autot müüakse juba pikemat aega, siis küsige müüja käest ka selle kohta. Üle poole aasta vanuse kuulutuse korral peaksite põhjalikult analüüsima, miks sõiduk endiselt müümata on: kas on hind liiga kõrge või on autol mingi muu vajakajäämine.

Kui sõiduki taustakontroll on teostatud ja te olete auto headuses kindel ning soovite ostmisel kasutada liisingut, siis arvutage esmalt liisingukalkulaatoriga kuumakse ning täitke seejärel liisingutaotlus.

5 müüti, mis puudutavad uue auto ostmist

Uue auto ostmisega käib kaasas mitu tõekspidamist, mis on väärad või vähemalt üle paisutatud. Viking Motorsi müügijuht Kristjan Uuk, kes on autosid müünud juba aastaid, kirjeldab uue auto ostmisega seotud müüte ja selgitab, milline on tegelik olukord.

1. müüt: liisinguta ostu puhul annab müüja autole soodsama hinna
See seisukoht võis osaliselt tõele vastata 20 aastat tagasi. Praegu pole automüüjal vahet, kas raha laekub tema kontole pangast või otse ostjalt. Finantseerimislahendus ei mõjuta auto hinda.

Ligikaudset liisingumakset saate arvutada liisingukalkulaatori abil. Ärge unustage, et liisingumaksetele lisanduvad kaskokindlustuse ning kohustusliku liikluskindlustuse maksed.

2. müüt: uue auto hind kukub esindusest välja sõites drastiliselt
Jah, mingi osa auto väärtusest läheb siis kaduma, sest auto pole enam kasutamata: keegi on seal istunud ja sellega on tavaliikluses sõidetud.

Õnneks või kahjuks ei vasta tõele eeldus, et uue autoga esimesi kilomeetreid läbides langeb sõiduki hind lausa 20–30%. Autoportaalides on müügis peaaegu uusi sõiduautosid, aga ühelgi neist pole märkimisväärselt soodsamat hinda. Uue ja vähe pruugitud auto põhiline erinevus on emotsionaalne: üks on täiesti kasutamata, teine on juba ühe omaniku käes olnud. Kui nende kahe masina seisukord on samaväärne, siis on ka hind sarnane. Reaalses elus mõjutavad auto hinda põhiliselt selle vanus ja läbisõit.

3. müüt: automüüja lisab ülisuure juurdehindluse
Ostjad on harjunud näiteks rõivapoes nägema 50% ja isegi suuremat allahindlust. Paljudel on tekkinud arvamus, et ka uue auto ostmisel tuleb letihinnast tubli summa alla kaubelda.

Jällegi on tegemist väära arusaamaga. Internet on muutnud maailma läbipaistvaks: eri esindustes ja ka eri riikides pakutavat konkreetse mudeli hinda saab võrrelda. Seepärast teenivad konkurentsi tingimustes tegutsevad autoesindused tihti vaid väga väikest vaheltkasu.

4. müüt: uue auto hoolduskulud on suured
Sageli eeldatakse, et uue auto hooldus on kallim kui kasutatud autol. Kardetakse ka seda, et moodsamal autol on rohkem keerukaid osi, mis võivad katki minna. Tegelikult on uue autoga liisinguperioodil peaaegu alati vähem tehnilisi probleeme ja selle hoolduskulud ei ole ilmtingimata suuremad.

Pruugitud auto puhul jõuavad paljud kuluosad paratamatult millalgi oma kasutusaja lõpule, seega tuleb valmis olla ootamatuteks remonttöödeks. Uuel autol on olenevalt margist kahe- kuni seitsmeaastane garantii, mis katab defektsete osade remondi või väljavahetamise.

Kristjan Uuki sõnul tuleb arvestada auto omamise kogukuluga, mis koosneb liisingust, kütusest, hooldusest ja remondist, kindlustustest ning muust sellisest. „Uut ja säästlikumat autot on enamasti märksa soodsam ning muretum ülal pidada," kinnitab ta.

5. müüt: konkurendi pakkumist näidates saab hinna soodsamaks kaubelda
Autoesinduste juurdehindlus on sarnane, eriti sama automargi müüjatel. Seega saavad hinnapakkumiste erinevused olla minimaalsed.

Auto hinnast olulisem on esinduse asukoht ja hoolduste hind. Näiteks Tallinna elanikul ei ole mõtet minna autot ostma Tartusse. Oma lähipiirkonnast on mõistlik valida ametlik esindus, kes pakub soodsamat hoolduse tunnihinda. Nii hoiate hooldustelt kokku omajagu raha.

Kui olete auto välja valinud, täitke liisingutaotlus, kui aga soovite enne valiku tegemist oma liisinguvõimalusi arutada, siis kontakteeruge meiega aadressil liising@seb.ee.

Märkused

Tutvuge teenuse tingimustega lehel www.seb.ee ja vajaduse korral pidage nõu asjatundjaga.

Autoliisingu krediidi kulukuse esialgne määr on 3,77% aastas järgmistel näidistingimustel:
- sõiduki hind koos käibemaksuga 15 000 eurot;
- sissemakse 1500 eurot (10% sõiduki hinnast);
- jääkväärtus 25% sõiduki hinnast;
- kasutusse võetav krediidisumma koos käibemaksuga 13 500 eurot;
- intressimäär 3,00% aastas krediidijäägilt (intressimäär koosneb kuue kuu euriborist ja marginaalist 3,00%; seisuga 16.08.2018 oli kuue kuu euribor–0,2660% (euribori negatiivne väärtus arvestatakse intressi arvutamisel võrdseks nulliga); lepingus fikseeritud euribor võib muutuda iga kuue kuu järel, marginaal on fikseeritud lepingu lõpuni);
- tagastamine viie aasta jooksul 60 igakuise annuiteetmaksena, mis esimesel kuuel kuul on 184,67 eurot;
- lepingu sõlmimise tasu 225 eurot, makstakse lepingu sõlmimisel.

Kliendi makstav kogusumma on 16 602,55 eurot.

Liisinguperioodil peab liisitud sõidukil olema kasko- ja liikluskindlustus. Kindlustamise kulusid ei ole kulukuse määras arvesse võetud.

Korterelamu energiasäästlikuks laenu abil

- Vähenevad küttearved
- Paraneb sisekliima
- Kasvab korterite väärtus

seb.ee/renoveerimislaen

665 5100

Enne lepingu sõlmimist tutvuge tingimustega www.seb.ee ja vajadusel küsige lisainfot pangakontorist.

Milliste laenude abil on võimalik soetada kinnisvara?

Kinnisvara ostmiseks on lisaks traditsioonilisele kodulaenule võimalik võtta ka näiteks hüpoteeklaenu või soodsama hinnaga kinnisvara puhul väikelaenu. Milliseid võimalusi ja mis tingimustel pank pakub kinnisvara soetamiseks, selgitavad SEB kliendihaldurid.

Kodulaenu ja hüpoteeklaenu võimalik laenusumma algab 7000 eurost ning tagatiseks on vaja kinnisvara (korter, eramu), mis asub Eestis.

Väikelaenu summa võib olla kuni 15 000 eurot ning sel puhul ei ole kinnisvaratagatis nõutud.

Kodulaenuga kinnisvara soetamine eeldab omafinantseeringut vähemalt 20%, KredExi käenduse korral vähemalt 10%. Omafinantseeringu puudumisel aktsepteerib aga pank ka lisatagatist. Kui laenusummast rääkida, siis see võib olla kuni 80% tagatiseks oleva eluaseme turuväärtusest. KredExi käenduse kasutamisel võib laenusumma moodustada aga kuni 90% tagatise turuväärtusest. Kui laenu tagatiseks olev eluase ei ole kliendi kodu, võib laenusumma olla kuni 60% vara turuväärtusest, hüpoteeklaenu puhul kuni 80% tagatiseks oleva eluaseme turuväärtusest.

Maksimaalne võimalik laenu tähtaeg on kuni 30 aastat, eeldusel, et laen makstakse tagasi hiljemalt laenusaaja 75. eluaastaks.

Maksimaalse laenusumma saate arvutada kodulaenu kalkulaatoriga.

Väikelaenu puhul võib maksimaalne laenu tähtaeg olla kuni 5 aastat. Laenusumma arvutamisel aitab teid väikelaenu kalkulaator.

Millal kasutada kinnisvara ostuks kodulaenu, millal hüpoteek- või väikelaenu?

• Kodulaen sobib kinnisvara ostmiseks, ehitamiseks või renoveerimiseks.

• Hüpoteeklaen sobib muude eluasemega seotud kulutuste, õppe- või tervisekulude, äri ja teiste ettevõtmiste rahastamiseks. Kodulaenu ja hüpoteeklaenu tagatiseks on kinnisvara, mistõttu tuleb arvestada, et laenu võtmisega kaasnevad lisaks lepingu sõlmimise tasule täiendavad ühekordsed kulud tagatise seadmisega (notaritasu, riigilõiv) ja hindamisega ning püsikulu selle kindlustamisega. KredExi käenduse kasutamisel lisandub ka ühekordne KredExi käendustasu.

Laenu võtmine on oluline otsus. Laenutaotleja peab enda jaoks põhjalikult läbi mõtlema, milleks ja kui palju ta laenu vajab ning kas ta on suuteline seda tagasi maksma.

• Väikelaen sobib mitmeks otstarbeks, näiteks kodu remondiks, auto soetamiseks, reisimiseks, tervisega seotud kuludeks. Nagu mainitud, saab väikelaenuga osta ka kinnisvara. Väikelaenu intress on küll mõnevõrra kõrgem kui kodulaenul ja hüpoteeklaenul, kuid samas jäävad ära tagatise seadmise ja hindamise kulud ning tagatise kindlustamise tasud. Laenu vormistamine käib lihtsalt ja kiiresti.

Laenu võtmine on oluline otsus. Laenutaotleja peab enda jaoks põhjalikult läbi mõtlema, milleks ja kui palju ta laenu vajab ning kas ta on suuteline seda tagasi maksma. Pank on otsuse teadlikul ettevalmistamisel kliendile abiks.

Kuidas täpselt käib notariaalne tehing kinnisvara ostmisel?

Eesti seaduste järgi tuleb kõik kinnisvaratehingud, välja arvatud üürimine ja rent, läbi viia notari juures. Kuidas see täpsemalt käib ning miks on notar seejuures oluline, selgitab notar Anneli Alekand.

Miks kaasatakse notar tehingutesse?
Nii tagatakse asjaajamise korrektsus. Notar kontrollib, kas tema juurde tulnud inimesed on ikka need, kes nad väidavad end olevat. Samuti vaadatakse enne tehingut üle registrite andmed, et teada saada, kas inimesel on õigus tehingut teha ja kas selleks on vaja veel kellegi nõusolekut või lisadokumente. Notariga enne ja tehingu tegemise ajal suheldes selgitatakse välja, mida osapooled teha soovivad ja kuidas seda on kõige mõistlikum saavutada.

Kui tehingu tegemiseks on mitu võimalust, peab notar nende sisu ja erine-

vusi selgitama, juhtima tähelepanu ebamõistlikele riskidele ning ütlema, kas ja kuidas neid annaks maandada.

Kes notari juurde aja broneerib?
Tavaliselt teeb seda üks tehingu osapooltest. Notaribüroos eeldatakse, et inimesed on enne kokku leppinud nii tehingu tegemises, selle tingimustes kui ka ajas. Kui teise osapoole leidmiseks on kasutatud vahendajat, näiteks maaklerit kinnisvara müügi korral, siis broneerib aja ja edastab vajalikud andmed notarile tavaliselt tema.

Samas võib alati broneerida aja ka lihtsalt konsultatsiooniks, et tehingu üksikasjade kohta nõu küsida.

Kui pikk on ooteaeg notari juurde?
Notaribürool on vaja veidi aega, et leping ette valmistada, aga üldiselt sõltub tehingu tegemise kiirus pigem osapoolte ajagraafiku klapitamisest ja vähem notaribüroost. Nädala jooksul leiab reeglina ikka aja, välja arvatud siis, kui on tegemist millegi eriliselt mahukaga, keegi osalejatest on välismaal või puudub mõni vajalik dokument. Veidi rohkem läheb aega ka siis, kui tehingut soovitakse teha väljaspool notaribürood – siin sõltub ajagraafik juba rohkem notaribüroo töökorraldusest.

Millised dokumendid peab kaasa võtma?
Notari juures peab olema kaasas kehtiv isikut tõendav dokument (pass, ID-kaart või juhiluba). Kusjuures notar võib isiku tuvastada ka Politsei- ja Piirivalveameti andmebaasis oleva foto alusel, kuid see muidugi eeldab, et inimesel on kehtiv dokument olemas. Mõnikord on vaja, et inimesel oleks ette näidata kinnisasja omanikuks saamise või perekonnaseisu tõendav dokument, kuid üldjuhul on needki notarile elektrooniliselt nähtavad.

Kui lepingu juurde on vaja midagi lisaks kaasa võtta, siis antakse sellest notaribüroost eelnevalt teada (nt mõni välismaal välja antud või vanemast ajast pärit dokument, mida elektroonilises registris näha ei ole; äriühingu organi otsus või lepingu juurde lisatav plaan).

Millised andmed tuleb notaribüroole veel enne esitada?
Tehingu andmed: kes ja millistel tingimustel ja mida teha soovib. Notaribüroo kontrollib üle registrite andmed ning paneb nende ja kliendi saadetud andmete põhjal kokku lepingu teksti. Tavaliselt saadetakse lepinguprojekt ka e-posti teel klientidele ülevaatamiseks.

Mis kulud notariaalse tehinguga kaasnevad?
Iga notariaalse tehingu eest tuleb maksta notari tasu, mille suuruse paneb paika seadus. Tavaliselt teevad osapooled selle pooleks. Tasub aga teada, et ükskõik kuidas osapooled tasu maksmise omavahel kokku lepivad, vastutavad nad selle eest solidaarselt. Nii et kui üks pool, kes on maksmise enda kanda võtnud, seda ei tee, siis on notaril õigus nõuda tasu teiselt poolelt, kes saab selle siis omakorda lepingu alusel esimeselt tagasi küsida.

Kinnisvaratehinguga kaasneb reeglina ka muudatus kinnistusraamatus ning selle eest tuleb tasuda riigilõivu. Selle maksab tavaliselt see osapool, kes on muudatuse tegemisest huvitatud, näiteks kinnisasja ostmise puhul on ostja huvides see, et ta oleks omanikuna registrisse kantud. Kui jätta riigilõiv müüja kanda ja ta selle maksmata jätab, on müüja endiselt asja omanik edasi ja võiks selle halvimal juhul uuesti maha müüa.

Kui kinnisasi ostetakse laenuga ja selle tagamiseks seatakse hüpoteek, siis hüpoteegi kulud kannab tavaliselt ostja. Ka pankadel on laenu andmise tingimuseks reeglina see, et laenusaaja kannab vormistamisega seotud kulud.

Teisalt võib ostetaval asjal olla mingisuguseid koormatisi või õigusi, mis tuleb lõpetada või kustutada, ja sellega seotud kulud kannab tavaliselt müüja.

Miks kasutatakse deposiiti?
Poes midagi ostes vahetavad kaup ja raha tavaliselt omanikku samaaegselt ja seega ei teki riski, et kumbki võiks oma osast ilma jääda. Selline risk tekib aga siis, kui omanikuks saamine või lepingu sõlmimine ja raha maksmine toimuvad eri ajal nagu enamasti kinnisvaratehingute puhul.

Ehituslikku olukorda saab lasta kontrollida spetsialistil, teise inimese aususe osas saab kasutada kõhutunnet ja internetti ning juriidiliste riskide maandamiseks on olemas notar.

Selliste riskide maandamiseks on mõlema poole huvides võimalik kasutada notari deposiidikontot ehk ostja kannab enne tehingut raha deposiiti, millega saab müüja kindlustunde, et esiteks on ostjal see raha olemas ja teiseks saab ta selle pärast lepingu sõlmimist kindlasti kätte. Ostja saab kindluse selles, et müüja ei saa raha enne kätte, kui leping sõlmitud.

Kui ostja võtab pangalaenu, siis tuleb deposiiti kanda omafinantseeringu summa. Kuna laenu tagatiseks läheb üldjuhul seesama ostetud asi, siis osaleb tehingus ka pank, kes kinnitab, et ostjal on ülejäänud ostusumma finantseerimiseks sõlmitud laenuleping ja laen makstakse välja pärast müügi ja hüpoteegilepingu sõlmimist.

Mida peaks veel teadma kodu ostes?
Vahel võib juhtuda, et korteril või majal on ehituslikke puudusi või muid vigu, mis esialgu välja ei paista. Juhtub sedagi, et müüja on ebaaus või varjab midagi. Kolmandaks on olemas lepingu sõlmimisega seotud juriidilised riskid. Ehituslikku olukorda saab lasta kontrollida spetsialistil, teise inimese aususe osas saab kasutada kõhutunnet ja internetti ning juriidiliste riskide maandamiseks on olemas notar. Ükski kontrollisüsteem ei taga 100% kindlust, aga see on eesmärk. See ongi ilmselt peamine, mida tuleks teada: see, kes midagi teeb, võtab alati ka riski.

Mis puudutab lepingu sõlmimist, siis kindlasti tuleb julgelt küsimusi esitada. Notari ülesanne on tehingu juriidilist poolt selgitada ja kulud ei sõltu sellest, kui kaua tehingule aega läheb või mitu küsimust küsiti. Notari ülesanne on leida just konkreetsele inimesele ja tema olukorrale sobiv lahendus.

Notari poole pöördumiseks ei ole vaja vahendajat, samuti ei ole pikki järjekordi ning aja võib kokku leppida ka ainult küsimuste esitamiseks.

Kui olete sobiva kodu välja valinud, täitke kodulaenu taotlus. Kui aga soovite enne valiku tegemist oma võimalusi arutada, siis tulge terviknõustamisele.

Millest alustada korteriühistule laenu taotlemist?

Enamasti üritavad korteriühistud väiksemad remonditööd omavahenditega ära teha ning laenu hakatakse taotlema siis, kui raha enam ei jätku. Peamiselt puudutab see suuri töid, näiteks katuse, küttesüsteemi või fassaadi renoveerimist. Mis võiks olla esimene samm ja kuidas toimub laenuprotsess, selgitab SEB Panga äriklientide osakonna kliendihaldur Martin Kuuskmäe.

Esimese sammuna võiks korteriühistu pöörduda panga poole, et vaadata koos laenuhalduriga üle korteriühistu plaanid ja saada pangalt esialgne hinnang projektile. Laenuhaldur aitab hinnata korteriühistu võimekust laenu tasuda, arvutab välja optimaalseima laenusumma ja igakuise tagasimakse suuruse ning annab nõu laenu ja tagatisega seotud küsimustes. Pigem tuleks küsida alati julgelt ja palju, sest laenuvõtmine on korteriomanikele väga oluline samm!

Pank mõistab, et on palju korterelamuid, mis vajavad vanuse tõttu investeeringuid näiteks küttekulude vähendamisse, hoone soojustamiseks või katuse remontimiseks. Siiski võib juhtuda, et pank hindab konkreetse projekti liiga riskantseks ja ei laena renoveerimiseks raha. Seda juhtub näiteks siis, kui korteriühistu liikmete maksekoormus kasvab laenu võtmisel panga hinnangul liiga kõrgeks või korteriühistul on palju võlglasi.

Korteriühistule laenu taotlemiseks vajalike dokumentide läbitöötamine võib võtta aega kuni kaks nädalat, aga kõik sõltub dokumentide korrektsusest. Muu hulgas soovib pank näha näiteks korteriühistu majandamisega seotud dokumente, majandamiskava, aruannet võlgnevuses olevate korteriomanike kohta, ehitise ekspertiisi või energiaauditit ja renoveerimistööde hinnapakkumisi. Majandamiskava esitamise nõue on tekitanud nii mõnelegi korteriühistule üllatusmomendi, kuna nad pole seda eraldi dokumendina varem teinud. Samas on tegemist mõõdapääsmatult vajaliku dokumendiga rahavoo juhtimiseks – see aitab eelarvestada korteriühistu tulusid ja kulusid.

Minimaalne korteriühistutele laenatav summa on 10 000 eurot, aga maksimaalne summa ei ole määratletud, sest see sõltub ühistu maksevõimest. Tavapäraste renoveerimistööde puhul on laenutähtaeg kuni 15 aastat ja suuremahuliste tööde puhul, mis võimaldavad korteriühistul saavutada energiasäästu näiteks küttekulude kokkuhoiu näol, on tähtajaks kuni 20 aastat. Minimaalne omafinantseering korteriühistu laenude puhul on 10% tehtavate tööde kogumaksumusest ning KredExi renoveerimistoetust saab võtta arvesse kui omafinantseeringut. Kui korteriühistu on viimase kahe aasta jooksul teinud ehitustöid, võib pank arvestada ka nende maksumused projekti kogumaksumuse juurde.

Mida teha, et kodulaenu saamise otsus oleks positiivne?

Pank annab laenu inimestele, kelle puhul on näha, et nad suudavad saadud raha tagasi maksta. Kuidas see selgub ning kuidas te saate tõestada pangale oma maksejõulisust ja head maksekäitumist?

Mõelge oma vajadused ja võimalused läbi
Esimene samm positiivse laenuotsuse poole on jääda reaalsuse piiresse. Küsige laenusummat, mis vastab teie vajadustele ning arvestab ühtlasi teie sissetulekute, seniste finantskohustuste ja igakuiste kulutustega. Kõik teie laenumaksed kokku ei tohi hõlmata rohkemat kui 30-40% netosissetulekust.

Arvestage ka võimalike ohtudega (näiteks teie majandusseisu halvenemine, baasintressimäära tõus jne) ning analüüsige, kas olete ka sel juhul suuteline laenu tasuma.

Valitud kinnisvara seisukord määrab palju
Äsja remonditud ja korras korter on tihtipeale palju kallim kui renoveerimist vajav elamispind. Kuid ostes eluaseme, mis nõuab remonti, peate arvestama lisakuludega.

Säärast objekti soetades mõtelge kindlasti läbi kogu projekt ehk see, kes teeb renoveerimistööd, kui kulukaks need lähevad ja kust tuleb renoveerimiseks vajalik raha. Pank soovib saada ülevaadet tervest projektist. Mida põhjalikumalt on see läbi mõeldud, seda suurem on tõenäosus saada positiivne laenuotsus.

Te vajate omafinantseeringut või lisatagatist
Üldjuhul nõuab pank kinnisvara soetajalt omaosalust, mis peaks olema vähemalt 20%. Kui omaosalus puudub, võite selle asendada lisatagatisega. Enne laenu taotlemist mõelge järele, kas teil on olemas vajalik omafinantseering või sobilik lisatagatis, mis kuulub kas teile endale või teie lähisugulastele (ema, isa, laps). Muule kolmandale isikule kuuluvat lisatagatist pank kodulaenu andes üldjuhul ei aktsepteeri.

Kinnisvara dokumendid olgu korras
Pank kontrollib enne laenu andmist alati, kas ostetava ja tagatiseks pakutava kinnisvara dokumendid on nõuetekohased. Ostetav objekt peaks olema kantud ehitisregistrisse ja kinnistusraamatusse, sellel peaks olema ehitusluba/ehitusteatis ning kehtiv kasutusluba/kasutusteatis.

Kuna registrid on avalikud, saate juba enne panga poole pöördumist kinnisvaraga seotud dokumentide korrasolekut ise kontrollida.

Senine maksekäitumine peab olema hea
Maksekäitumise puhul räägivad laenutaotleja kahjuks sagedased võlad ja viivitamised seni võetud kohustuste täitmisel.

Kui teie maksekäitumises on olnud probleeme, siis ärge oodake, et pank selle ise avastab. Selgitage laenuandjale omal algatusel, miks niimoodi juhtus. Kui teil on kaastaotleja, siis arvestab pank ka tema maksekäitumist, sest tal tekib panga ees samasugune vastutus.

Olge aus
Pank on laenu andes teie koostööpartner. Mida rohkem infot tal on, seda parem. Ärge varjake näiteks väljaminekuid, ülalpeetavate arvu ega kinnisvara seisukorda. Ausust hinnatakse teie kui koostööpartneri puhul kõrgemalt, seega esitage pangale alati tõene info.

Kõikide nimetatud soovituste täitmine ei garanteeri positiivsest otsust. Küll aga annab pangale positiivse signaali teist kui usaldusväärsest partnerist.

Kui olete korteri või maja üle vaadanud ja sobiva kodu välja valinud, täitke kodulaenu taotlus. Kui aga soovite enne valiku tegemist oma võimalusi arutada, siis tulge terviknõustamisele.

Märkused

Tutvuge teenuse tingimustega lehel www.seb.ee ja vajaduse korral pidage nõu asjatundjaga.

Kodulaenu krediidi kulukuse esialgne määr on 2,5% aastas järgmistel näidistingimustel:
- laenusumma 40 000 eurot, makstakse välja lepingu sõlmimisel;
- intressimäär 2,35% aastas laenujäägilt (intressimäär koosneb kuue kuu euribor ja marginaalist 2,35%; seisuga 16.08.2018 oli kuue kuu euribor–0,2660% (euribori negatiivne väärtus arvestatakse intressi arvutamisel võrdseks nulliga); lepingus fikseeritud euribor võib muutuda iga kuue kuu järel, marginaal on fikseeritud lepingu lõpuni);
- tagastamine 30 aasta jooksul 360 igakuise annuiteetmaksena, mis esimesel kuuel kuul on 155,67 eurot;
- lepingu sõlmimise tasu 400 eurot, makstakse lepingu sõlmimisel;
- arvelduskonto kuutasu 0,30 eurot.

Kliendi makstav kogusumma on 56 544,51 eurot.

Laenu tagatiseks tuleb seada hüpoteek kinnisvarale ja kinnisvara tuleb kindlustada. Tagatise seadmise ja kindlustamise kulusid ei ole kulukuse määras arvesse võetud. Kodulaenu pakub AS SEB Pank.

KredExi käendusega kodulaenu krediidi kulukuse esialgne määr on 2,53% aastas järgmistel näidistingimustel:
- laenusumma 40 000 eurot, makstakse välja lepingu sõlmimisel;
- intressimäär 2,35% aastas laenujäägilt (intressimäär koosneb kuue kuu euribor ja marginaalist 2,35%; seisuga 16.08.2018 oli kuue kuu euribor–0,2660% (euribori negatiivne väärtus arvestatakse intressi arvutamisel võrdseks nulliga); lepingus fikseeritud euribor võib muutuda iga kuue kuu järel, marginaal on fikseeritud lepingu lõpuni);
- tagastamine 30 aasta jooksul 360 igakuise annuiteetmaksena, mis esimesel kuuel kuul on 155,67 eurot;
- lepingu sõlmimise tasu 400 eurot, makstakse lepingu sõlmimisel;
- KredExi tagatistasu 120 eurot, makstakse lepingu sõlmimisel;
- arvelduskonto kuutasu 0,30 eurot.

Kliendi makstav kogusumma on 56 664,51 eurot.

Laenu tagatiseks tuleb sõlmida KredExi käendus ja seada hüpoteek kinnisvarale,

kinnisvara tuleb kindlustada. Tagatise seadmise ja kindlustamise kulusid ei ole kulukuse määras arvesse võetud. Kodulaenu pakub AS SEB Pank.

Hüpoteeklaenu krediidi kulukuse esialgne määr on 5,06% aastas järgmistel näidistingimustel:
- laenusumma 10 000 eurot, mis makstakse välja lepingu sõlmimisel;
- intressimäär 4,5% aastas laenujäägilt (intressimäär koosneb kuue kuu euriborist ja marginaalist 4,5%; 3. märtsil 2017 oli kuue kuu euribor –0,237% (euribori negatiivne väärtus arvestatakse intressi arvutamisel võrdseks nulliga); lepingus fikseeritud euribor võib muutuda iga kuue kuu järel, marginaal on fikseeritud lepingu lõpuni);
- tagastamine kümne aasta jooksul 120 igakuise annuiteetmaksena;
- lepingu sõlmimise tasu 150 eurot, mis makstakse lepingu sõlmimisel;
- arvelduskonto kuutasu 0,30 eurot.

Kliendi makstav tagasimaksete summa 12 476,88 eurot ja kogusumma 12 662,88 eurot.

Laenu tagatiseks tuleb seada hüpoteek kinnisvarale ja kinnisvara tuleb kindlustada. Tagatise seadmise ja kindlustamise kulusid ei ole kulukuse määras arvesse võetud.

Väikelaenu krediidi kulukuse määr on 16,07% aastas järgmistel näidistingimustel:
- laenusumma 5000 eurot, mis makstakse välja lepingu sõlmimisel;
- fikseeritud intressimäär 14% aastas laenujäägilt;
- tagastamine viie aasta jooksul 60 igakuise annuiteetmaksena;
- lepingu sõlmimise tasu 75 eurot, mis makstakse lepingu sõlmimisel;
- arvelduskonto kuutasu 0,30 eurot.

Kliendi makstav tagasimaksete summa 7010,55 eurot ja kogusumma 7103,55 eurot.

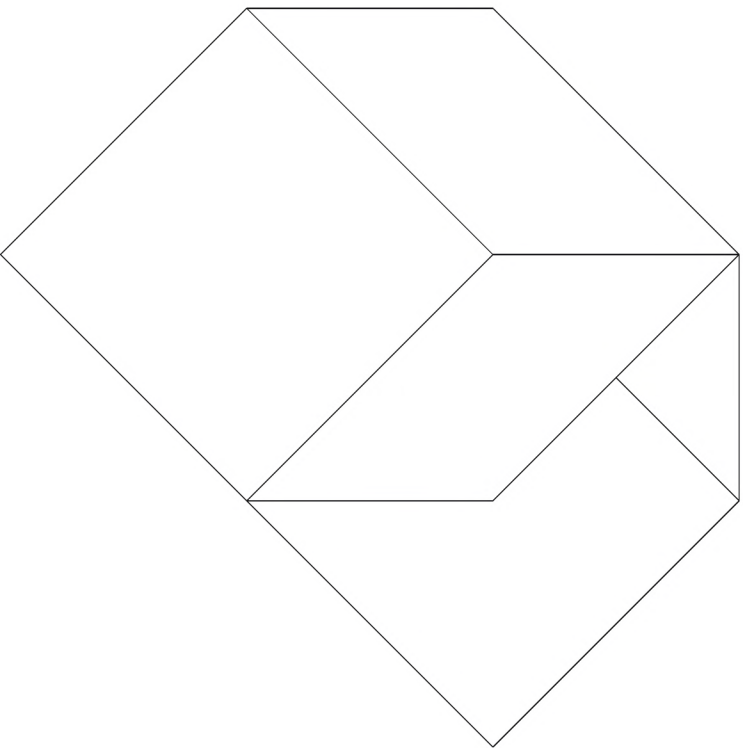

SEB
Väikelaen mitmeks otstarbeks
Tutvuge tingimustega **www.seb.ee/vaikelaen,** vajadusel konsulteerige pangatöötajaga telefonil **665 5100.**
Krediidi kulukuse määr on 16,07% aastas järgmistel näidistingimustel: laenusumma 5000 €; fikseeritud intressimäär 14% aastas laenujäägilt; tagastamine 5 aasta jooksul 60 maksena; lepingu sõlmimise tasu 75 €; arvelduskonto kuutasu 0,30 €; tagasimaksete summa 7010,55 € ja krediidi kogusumma 7103,55 €.

4 asja, mida teha esimesel palgapäeval

Esimene palk on alati eriline. Pärast aastaid vanemate kulul elamist on teil lõpuks võimalus ise otsustada, mida oma rahaga ette võtta. Kuidas kasutada teenitud raha võimalikult targalt?

1. Pange palgapäeval osa teenitust kõrvale
Kõige parem viis kogumisharjumuse tekitamiseks on alustada võimalikult vara ehk teisisõnu – pange osa teenitud summast kõrvale. Kui olete otsustanud esimesel võimalusel näiteks auto soetada, kulub tõenäoliselt kogu teie teenitud raha uuele sõiduvahendile ja raha kasvatamise asemel kasvavad hoopis kohustused. Ühel hetkel võitegi tõdeda, et hoolimata tööl käimisest napib teil vabu vahendeid ja ootamatute kulutuste korral pole teil raha kusagilt võtta.

Kogumine ei pruugi tunduda atraktiivne, kuid just säästud loovad eelduse raha kasvatamiseks ja investeerimiseks. Alustades kogumisega varakult, kujuneb sellest meeldiv harjumus.

Teile võib tunduda, et esimene teenitud summa pole märkimisväärselt suur, või peate end liialt nooreks, et investeerimisega tegeleda. Tegelikult on iga õigesti paigutatud euro teile investeerimisel heaks stardipositsiooniks.

2. Kontrollige oma kulutusi
Raha teenitakse selleks, et kulusid katta. Siiski on oluline eristada kulutusi, mida te peate ja mida võite teha.

Nii näiteks peate te kulutama raha toidule, kuid ei ole tingimata vajalik iga päev väljas söömas käia. Teil on tarvis liikuda ühest punktist teise, kuid kulude optimeerimise huvides on mõistlikum näiteks tööle sõita ühistranspordi või jalgrattaga selle asemel, et soetada auto ja tasuda kütuse- ning hoolduskulusid. Uuendamist vajab garderoob tasub välja vahetada allahindluste ajal, mil võite püksipaari soetada täishinnast palju odavamalt.

3. Alustage investeerimisega
Teile võib tunduda, et esimene teenitud summa pole märkimisväärselt suur, või peate end liialt nooreks, et investeerimisega tegeleda. Tegelikult on iga õigesti paigutatud euro teile investeerimisel heaks stardipositsiooniks. Pangakontol seisev raha ei teeni teile tulu. Seetõttu on mõistlik seisvad säästud kasvama panna. Investeerida tasub targalt ja on oluline, et teaksite, kuhu ning miks investeerida.

4. Mõelge pikemaajalisele heaolule
Kuigi vanaduspõlv tundub teile praegu mägede taga olevat, on tark asju ette mõelda. Tänased noored ei saa tulevikus loota üksnes riigi makstavale pensionile. Selleks et ka vanaduspõlves täisväärtuslikku elu nautida, on mõistlik juba praegu säästa ja investeerida.

Mõni kulutus, mis võib teile tänasel päeval tunduda rahulolu pakkuv, näib aastate pärast tühine. Pisike summa, mille panustate juba praegu tulevikku, võib hiljem aga tagada suurema rahulolu- ja kindlustunde. Üks eriti kasulik võimalus raha pikaajaliseks kogumiseks on pensioni III sammas. Lisaks võimalusele luua endale helgem tulevik võite tuleva aasta märtsis nautida III samba pensionifondi investeeritud rahalt tagastatavat tulumaksu.

Tudengi rahaplaneerimise ABC

Selleks, et tudengielu mööduks ladusalt ja probleemivabalt, on oluline ka rahaasjade korrashoid. Mõned head nõuanded ja kasulikud nipid aitavad majanduslikult iseseisvale elule kindlasti kaasa.

Oma igakuiseid sissetulekuid-väljaminekuid on tark planeerida, kontrolli all hoida ja nendest põhjalikku ülevaadet omada. See annab teile hea arusaama, **kui palju võite päevas või nädalas kulutada**, et oma eelarvega toime tulla. Mida täpsemalt te asju kirja panete, seda paremini oskate rahaga ümber käia ega pea muretsema kuu lõpus raha puudujäägi pärast.

Kasutage SEB kodulehel eelarvekalkulaatorit ja vaadake, kas teie kuueelarve on tasakaalus.

Hea, kui ei pea suurema väljamineku korral kohe vanematelt või sõpradelt abi paluma, vaid saate säilitada oma majandusliku iseseisvuse, kasutades kogutud sääste.

Soovituslik on **esmajärjekorras tasuda kohustuslikud väljaminekud**. Sinna hulka kuuluvad näiteks üür, kommunaalkulud ja telefoniarve. Pärast seda saate planeerida ülejäänud rahakasutust ja leida motivatsiooni lisasissetuleku otsimiseks.

Selleks, et rahavoogude ülevaade oleks võimalikult põhjalik, **on soovituslik pidada paaril esimesel iseseisvuskuul rahapäevikut**, kuhu kannate sisse igapäevased väljaminekud. Nii saate kuupõhiselt analüüsida, kust oleks võimalik kokku hoida ja millele võite rohkem kulutada. Näiteks võib pidev kohvi või võileiva ostmine nõuda teilt aastas kokku mitusada eurot. Seda raha saaksite investeerida hoopis arukamalt.

Suuremad linnad on täis hubaseid kohvikuid ja ahvatlevaid lõunapakkumisi. Kuigi prae hind võib tunduda madal, siis **kõige säästlikum on teha süüa kodus** ja seda kooli kaasa võtta. Ka **hommikukohv on mõistlik endale termosesse kaasa teha**, selmet osta seda iga päev mõnest kioskist. Kui hoiate söögijoogi arvelt targalt kokku, saate seda kulutada näiteks meelelahutuse peale.

Tudengitele on mõeldud palju soodustusi, mis annavad võimaluse raha säästa ja majanduslikult iseseisvam olla. **Viige end sooduskaartide ja -pakkumistega kurssi**, et teaksite, kust saate kõige parema hinnaga kaupu ja teenuseid.

Kes senti ei korja, see eurot ei saa! Mündid ja sendid võivad tunduda tüütud ja väärtusetud, kuid nendesse lohakalt suhtumise asemel koguge need hoopis mõnda karpi või purki. Kui rahakassa täis saab, võib seal olla päris kopsakas summa, millega saate end premeerida. Raha on raha, olgu see kui väike tahes.

Väike võib ka olla igakuine summa, mille tagavaraks kõrvale panete. Kui säästate igal kuul 10 eurot, on teil aasta lõpuks 120 eurot. Rahaline tagavara on oluline, sest kunagi ei tea, mis võib juhtuda ja millal lisaraha vajate. Hea, kui ei pea suurema väljamineku korral kohe vanematelt või sõpradelt abi paluma, vaid saate säilitada oma majandusliku iseseisvuse, kasutades kogutud sääste. Mõistlik on sõlmida pangas püsikorraldus, mille korral läheb teie arvelduskontolt iga kuu määratud summa kogumishoiusele.

Laenamisega tasub olla ettevaatlik, et intressid ja tagasimaksed liiga koormavaks ei muutuks. **Vältige raha laenamist**, aga kui siiski peate laenama, siis tutvuge hoolikalt laenutingimustega, intressimäärade ja tagasimaksegraafikuga. Kindlasti tasub nõu pidada ka lähedaste ja pangatelleriga, et otsus oleks korralikult läbi mõeldud.

3 kulukat viga, mida inimesed pensionit kogudes teevad

Toome välja kolm levinud ja pikas perspektiivis kulukat viga, mida inimesed pensionit kogudes teevad. Lisaks soovitused, kuidas neid vigu vältida.

Esimene viga: noor laseb endale fondi loosida
Kui noor inimene läheb tööle, siis kantakse alates esimesest töökuust tema palgast 2% pensionifondi. Juhul kui ta pole veel ise pensionifondi valinud, siis loosib selle talle Pensionikeskus. Paraku teeb loos oma valiku vaid kõige rahulikumate ja konservatiivsemate fondide hulgast. Need on aga eelkõige mõeldud inimestele, kes jäävad mõne aasta jooksul pensionile ja kelle sääste tuleb kaitsta finantsturgude äkilise languse eest.

Noor võiks valida SEB fondivalija abil endale ise fondi selliste pensionifondide hulgast, mis investeerivad vähemalt poole või enamgi aktsiatesse. Kogumise jooksul esineb kindlasti perioode, mil selliste fondiosakute väärtus kahaneb. Samas võib arvata, et aastakümnete-pikkusel kogumisel ületavad tõusud langusi. Kogutud raha mõttes võib see tähendada mitmekordset vahet.

Teine viga: fondi valija juhindub minevikutootlusest
Vahel ei mõisteta fondi tootluse ja hoiuse intressimäära erinevust, on ju ühed protsendid mõlemad. Tegelikult on vahe fundamentaalne. Hoiuseintress näitab seda, kui palju hoius teenib tulevikus. Seevastu fondi tootlus räägib üksnes minevikus teenitud tulust.

Mida pikem on vaadeldav pensionifondi tootluse periood, seda väiksem roll on seal praegustel investeerimisotsustel. Ometi mõjutavad tulevikutootlust just nüüd tehtud otsused, sest tootlus tuleb nende investeeringute arvelt, mis praegu fondis on.

Hoiuseintress näitab seda, kui palju hoius teenib tulevikus. Seevastu fondi tootlus räägib üksnes minevikus teenitud tulust.

Näiteks 2013. aasta alguses olid teise samba fondide viie aasta tootluse poolest esirinnas enamasti konservatiivsed võlakirjafondid. Aga paljude progressiivsete fondide viimase viie aasta tootlus oli koguni negatiivne, mõjutatuna 2008. aasta aktsiaturgude langusest. Samas olid turud 2013. aastal juba taastumas, mistõttu ei olnud olemasoleva progressiivse fondi vahetamine konservatiivse võlakirjafondi vastu ainuüksi minevikutootluse põhjal mõistlik.

Fondi valides tuleks lähtuda sellest, kuidas fond täidab konkreetse pensionikoguja isiklikke eelistusi, olgu selleks siis raha säilitamine, kasvatamine, investeerimine teatud piirkonda, aktiivne või passiivne juhtimisstiil vms.

Kolmas viga: inimene vaimustub regionaalsetest investeeringutest
On tore, kui pensionifond investeerib meie kodupiirkonda. Sellise fondi osakuomanikuna tunneme end paremini, sest nii aitame omalt poolt kaasa kodumaa õitsengule. Samas on Balti turg miniatuurne: 2017. aasta kauplemismaht kolmel Balti börsil kokku jäi umbes sada korda väiksemaks kui USA tuntud New York Stock Exchange'i ühe päeva käive.

Mida rohkem on pensionifondi varad hajutatud nii geograafiliselt kui ka majandussektorite vahel, seda väiksem on risk sääste kaotada.

Kõikide Eesti teise samba fondide üldine maht oli 2018. aasta alguses üle 3,5 miljardi euro. Kui tekiks vajadus müüa kasvõi üks protsent nendest investeeringutest kohalikel börsidel, siis peaks müüjad senise kauplemismahu jätkudes arvestama vähemalt ühe kuu pikkuse perioodiga (tingimusel, et samal ajal ei tehta börsil ühtegi muud tehingut). Kui samal ajal peaks turg langema, siis ei jääks investoritel muud üle, kui vaadata, kuidas nende kohalikku turgu investeeritud pensioniraha väärtus väheneb. Muidugi ei pruugi selline risk realiseeruda.

Mida rohkem on pensionifondi varad hajutatud nii geograafiliselt kui ka majandussektorite vahel, seda väiksem on risk sääste kaotada. Seetõttu hoidub osa pensionifonde kohalikest investeeringutest eelkõige selleks, et kaitsta kliendi huve. Teise sambaga liitunutel on töökohast laekuv palk, tulevane riiklik pension ja ka omatav kinnisvara Eestiga seotud, seepärast on kliendi seisukohast hea, kui teine sammas riske Eestist välja hajutab.

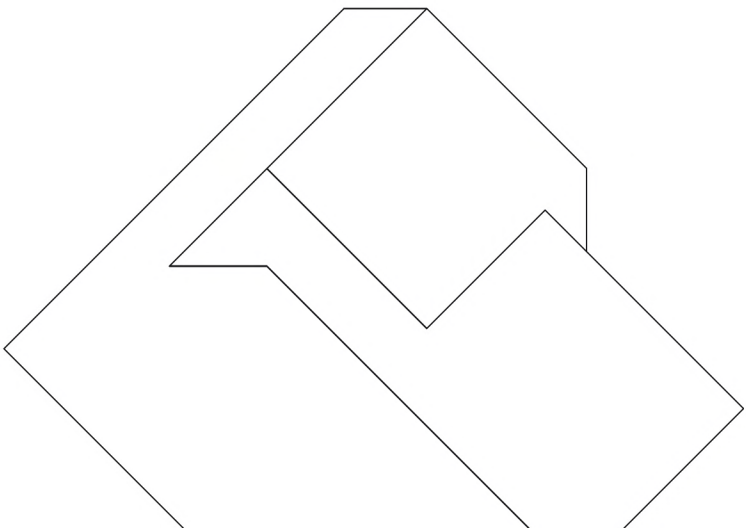

4 lihtsat sammu selleks, et ennast pensioniks jõukaks investeerida

Paljudele tundub, et investeerimine on väga keeruline tegevus. Samas selleks, et tagada oma säästudele inflatsiooni ületavat aastast kasvu (7% ringis), pole tegelikult väga palju keerulisi teadmisi vaja ning esialgu piisab vaid põhimõtete arusaamisest ja lihtsate reeglite järgmisest. Vaatame need koos üle.

1. Alustage investeerimisega võimalikult vara
Investeerimise üks peamisi rikkuse tootjaid on nn liitintress [selle nähtuse matemaatiline võrrand on (1 + aastane tootlusprotsent) astendatud aastate arvuga], mille mõju seisneb selles, et aastate jooksul toodavad intressi nii investeeritud summad ise kui ka nende toodetud intressid. Nii kasvavad teie säästud 10% intressi korral 10 aastaga mitte 100%, vaid 160%, 20 aastaga 600% ja 30 aastaga lausa 1600%. Seega võib investeerimises aastate arv olla kaalukam teenimise argument kui investeeritud summa ise. Nagu reklaamis öeldakse – alusta juba täna.

Avage kalkulaator ja arvutage, kui palju te hakkate I ja II sambast pensioni saama.

2. Investeerige regulaarselt
Ilmselt on selge ega vaja kordamist argument, et investeerimine, pensionifondidesse raha kogumine ja säästmine peavad olema regulaarsed. Olles nüüd informeeritud, et iga säästetud euro on võimeline 20 aasta perspektiivis 6 eurot juurde tootma, arvestame sellega, et raisates oma raha täna ära, raiskame nii raha ennast kui ka selle tulevikupotentsiaali, mis on kordades suurem. Seega, säästame oma investeeringute jaoks raha ja harjutame finantsilist distsipliini, mäletades, et meie eelarvet ja parimaid kavatsusi rikuvad emotsionaalsed ostud ja väiksemad, märkamatud kulutused. Parim säästmisnipp on maksta endale esimesena ehk igast sissetulekust kanda kohe automaatselt osa rahast kuskile teisele kontole või investeeringutesse.

Investeerimises võib aastate arv olla kaalukam teenimise argument kui investeeritud summa ise. Nagu reklaamis öeldakse – alusta juba täna.

3. Hajutage oma investeeringuid
Investeerida võib väga mitmetesse instrumentidesse ja seda võib teha nii iseseisvalt (valides erinevaid finantsinstrumente) kui ka kasutades panga pakutud fonde. Iseseisev investeerimine nõuab finantsilist asjatundlikkust, head informeeritust ja aega, mida sellele alale pühendada. Pensioniks kogujale, kelle huvid nii väga investeerimist ei puuduta, piisab arvatavasti panga pakutud fondidest ja pädevusest, kuid ka siin on mängus teatud reeglid. Agressiivsemad fondid, mis pakuvad suuremat tootlust, on ka veidi riskantsemad, sest koosnevad põhiliselt ettevõtete aktsiatest. Teame oma kogemusest, et majandusel võib minna väga erinevalt ja seega on ka investeeringud ettevõtetesse veidi riskantsemad. Konservatiivsemad fondid pakuvad küll madalamat tootlust, kuid see-eest võib nende riskitaseme viia pea nullini selleks, et kogutud raha mitte kaotada. See tulemus on saavutatud tänu fondi rahade investeerimisele võlakirjadesse, mille tootlus ja riskitase on madalad. Tootlus käib investeerimise maailmas riskiga alati käsikäes, seega otsustage enne oma vahendite paigutamist enda jaoks ära, milline strateegia teile isiklikult sobib ja laseb majanduskõikumistest hoolimata rahulikult magada.

4. Valige sobilik fond
Samas on ka fondide valikul kogenud investeerijatel oma loogika pakkuda. Eeldades, et pikas perspektiivis majandus ikkagi areneb, elu läheb paremaks ja areng ei taandu, saavad riigid ja ettevõtted piisava aja jooksul igast majanduskriisist üle, genereerides oma investoritele kasu. Seega võiks investeerimise teekonna alguses, kui aega raha kasutamiseni on üle 10 aasta, valida oma rahalise potentsiaali kiiremaks kasvatamiseks agressiivsem fond. Sellisel juhul ei pea me laskma lühiajalistel majanduskõikumistel ennast heidutada ja toimime põhimõttel „ostan ja hoian". Kui piisav finantsiline baas on loodud ja me ei saa kogutud raha kaotamist enam endale lubada (keskmiselt 5–7 aastat enne pensionile minekut), viime suurema osa oma säästudest konservatiivsematesse fondidesse, kus ei ole küll suuremat tootlust, kuid on väiksem risk, et meie raha kaotsi läheb. Ja bingo – oletegi ennast pensioniks kindlustanud.

Tootlus käib investeerimise maailmas riskiga alati käsikäes, seega otsustage enne oma vahendite paigutamist enda jaoks ära, milline strateegia teile isiklikult sobib ja laseb majanduskõikumistest hoolimata rahulikult magada.

Nagu näete, ei ole investeerimine suur teadus. Selle alustamiseks aga soovitame kindlasti pöörduda spetsialisti poole, et koos koostada täpselt teie jaoks sobilik pensioniks kogumise plaan. Reeglina toimuvad need konsultatsioonid tasuta. Seal saate 15 minutiga hea ettekujutuse investeerimise alustaladest ja võite juba detailsemalt ette kujutada, kuidas muuta oma tänased ressursid tuleviku rikkuseks. Edu investeerimisel ja kindlat meelt!

Mida teha tulevase pensionipõlve jaoks 45–50-aastasena?

Üldiselt inimesed ei mõtle noorena vanadusele ja pensionile. Alles keskikka jõudes hakkame rohkem ette kujutama oma elu pensionärina. Mida teha, kui see aeg ei ole enam mägede taga, aga pole jõudnud mõnusaks äraelamiseks piisavalt raha koguda?

Arvutage välja oma pension
Selleks, et saaksite plaanida oma pensioniea sissetulekuid, on hea teada nende suurust. Selle saab lihtsasti välja arvutada pensionikalkulaatori abil, mis võtab arvesse teie pensionisäästud ja riikliku pensioni. Saadud summa võib esmapilgul oma väiksuse tõttu ehmatada, kuid õnneks on teil veel aega koguda summa, mis suurendab pensionipõlve sissetulekuid. Ka 100 eurot kuus, mis säästude arvelt lisandub, on suureks abiks, kui riiklik pension jääb 500 euro kanti kuus.

Vähendage oma kulusid, et säästa
Kas on mõtet elada suures korteris või majas, kui lapsed elavad mujal ning lapselapsi tuuakse hoida kord-kaks kuus? Majanduslikult arukas on vahetada suur elamine väiksema vastu: nii vähenevad kulud eluasemele ja müügist saadud raha saab teenima panna või hajutada pensioniaastate peale.

Teine võimalus on üürida osa majast või tuba korterist välja ning saadud üüriraha ettenägelikult pensioniks kõrvale panna. Samuti tasub üle vaadata näiteks kulutused transpordile – kas vajate kallist autot, mille kütuse-, remondi- või kindlustuskulud saaksite hoopis säästa?

Konsulteerige spetsialistiga
Aga siiski on käes viimane aeg hakata mõtlema raha kogumisele, sest väikseimgi sääst pangakontol annab tuleviku suhtes turvalisema tunde. Kogumiseks on mitmeid võimalusi ja sobivaima lahenduse aitab välja selgitada panga nõustaja.

Tutvuge kogumisvõimalustega või kui soovite enne valiku tegemist oma võimalusi arutada, siis tulge nõustamisele.

Hoidke oma tervist
Ühelt poolt on see soovitus oluline kvaliteetsema elu elamiseks pensionipõlves, sest terve inimene on rõõmsameelsem ja õnnelikum. Teisalt võib just siin peituda võti, kuidas pensionieas majanduslikult paremini toime tulla: väga paljud inimesed jätkavad täis- või poole kohaga tööl käimist ning naudivad seda. Pensionipõlv ei pea tähendama sundpuhkust koduseinte vahel. See võib olla kombinatsioon tööst, puhkusest ja meelelahutusest. Kuid selleks ei tohi tervis alt vedada.

Märkused

SEB pensionifonde valitseb AS SEB Varahaldus. III pensionisamba kindlustustooteid pakub AS SEB Elu- ja Pensionikindlustus. Enne investeerimisotsuse tegemist tutvuge Pensionikeskuse ja SEB kodulehel kindlustuslepingu tingimustega ning pensionifondi osakute avaliku pakkumise prospekti, lihtsustatud prospekti ja fondi kohta avaldatud muu teabega. Vajadusel pidage nõu AS-i SEB Pank või AS-i SEB Elu- ja Pensionikindlustus töötajaga. Investeering fondi on alati seotud riskidega, mis võivad teostudes ebasoodsalt mõjutada investeeringu väärtust või realiseeritavust, investori õigusi ja muid taolisi asjaolusid. Fondi eelmiste perioodide tootlus ega senine tegevuse ajalugu ei tähenda lubadust ega indikaatorit fondi järgmiste perioodide tootluse või tegevuse eesmärkide täitmise kohta. Maksusüsteemi reguleerivad õigusaktid võivad tulevikus muutuda. Maksustamine oleneb ka kliendiga seonduvatest asjaoludest, sealhulgas tema residentsusest.

Miks on reisikindlustus vajalik ka pooleks päevaks Lätti sõites?

Sageli tundub, et lähiriikides Lätis, Rootsis või Soomes käimine ei olekski justkui välisreis. Tegelikult on tegu ikkagi reisiga välismaale, kus kehtivad teised reeglid ja seadused kui Eestis ning kuhu sõites oleks mõistlik teha reisikindlustus. Miks, selgitab PZU reisikahjude kahjukäsitluse grupi juht Geily Kalt.

On ekslik arvata, et reisikindlustust on vaja ainult kaugemate sihtkohtade puhul, ning ka kindlustusjuhtumite statistika näitab, et õnnetusse sattumiseks ei pea sugugi reisima teisele mandrile. Näiteks Šveitsis mäesuusatamisel juhtunud käeluumurd võib maksma minna 10 000 eurot ja rohkem ning eriti suureks osutub kulu siis, kui kannatanu vajab oma seisundi või õnnetuspaiga tõttu erakorralist transporti lennuki või helikopteriga. Transpordikulud isegi lähiriikidest ulatuvad mitme tuhande euroni.

Enamasti pole õnnetuse korral aega oodata ja riiklikku haiglat otsida, kuid erahaiglad nõuavad operatsioonile ja ravile tehtud kulutused alati kliendilt välja.

Kalt nendib, et enamikus eraraviasutustes ei kehti Euroopa ravikindlustus ning seetõttu võib terviserikke või liiklusõnnetuse tõttu sinna sattumine minna väga kalliks. „Enamasti pole õnnetuse korral aega oodata ja riiklikku haiglat otsida, kuid erahaiglad nõuavad operatsioonile ja ravile tehtud kulutused alati kliendilt välja. Suur vahe on riikide seadustes, näiteks **Lätis ei kata kohustuslik liikluskindlustus liiklusavarii põhjustaja ravikulusid**, mis tähendab, et reisikindlustuseta inimesel, kes sõidab korraks autoga Lätti ja põhjustab seal õnnetuse, on oodata tõenäoliselt üsna suurt raviarvet.“

Seega tasub meeles pidada, et oma autoga üle riigipiiri sõitmine on samuti kõiki ohte ja riske sisaldav reisimine.

Varguste oht reisil on kõrge
PZU Reisikindlustus katab ootamatud ja ettenägematud õnnetusjuhtumid või haigestumised välismaal, aga lisaks sellele on reisikindlustusega kaetud ka reisitõrked ja pagas. Pagasikindlustusega saab kindlustada isiklikke riietus- ja tarbeesemeid transpordifirma süül toimunud hilinemise ja purunemise, varguse või röövi tagajärjel tekkinud kahjude vastu. Pagasis olevateks hinnalisteks esemeteks loetakse elektroonilisi seadmeid, nagu arvutid, foto- ja videotehnika ning telefonid, ja isikut tõendavaid dokumente: pass, ID-kaart, juhiluba.

„Reisides võõral maal on varguste oht alati suur, sest vargapoiste jaoks on turist sageli kerge saak. Seetõttu on mõistlik pagas alati kindlustada ning kui reisil näiteks dokument ära varastatakse, aitab kindlustus ka selle uuendamist kompenseerida,“ räägib Kalt.

Tema sõnul on oluline, et iga reisija leiaks enda jaoks õige kindlustustoote, mis sisaldaks kõiki vajalikke kindlustuskaitseid. Selleks on parim võimalus pärida kindlustusandjalt enne lepingu sõlmimist võimalikult palju täpsustavaid küsimusi, et lepingule saaks lisatud kõik soovitud kaitsed ja et lepinguga tagatud kindlustuskaitse ulatus oleks võimalikult selge.

Kuidas tõendada kindlustusjuhtumit?
Iga kindlustusjuhtumi puhul on kõige tähtsam selle tõendamine. Seepärast tuleb alati alles hoida kõik reisiga seonduvad dokumendid, näiteks reisibroneeringud, arved ja maksekviitungid. Pagasi hilinemise või kahjustumise korral tuleks kohe esimesel võimalusel pöörduda vastutava transpordiettevõtte poole ja küsida kahju tekkimist tõendav raport. Varguse või röövi korral on vaja

esimesel võimalusel pöörduda kohaliku korrakaitseasutuse poole ja esitada täpsete andmetega kuriteoavaldus, millest peaks paluma endale koopia.

Reisides võõral maal on varguste oht alati suur, sest vargapoiste jaoks on turist sageli kerge saak. Seetõttu on mõistlik pagas alati kindlustada ning kui reisil näiteks dokument ära varastatakse, aitab kindlustus ka selle uuendamist kompenseerida.

Kui see on võimalik, on lähtuvalt juhtumi iseloomust mõistlik võtta tunnistajatelt ütlusi ja teha sündmuspaigast fotosid, näiteks avariisse sattumise korral on fotomaterjal väga heaks abiks selle tõendamise juures. Oluline on, et kõik, millel võib vähegi olla tähtsust asjaolude väljaselgitamise ja tõendamise seisukohalt, oleks kohe asukohariigis tõendina jäädvustatud ning säilitatud.

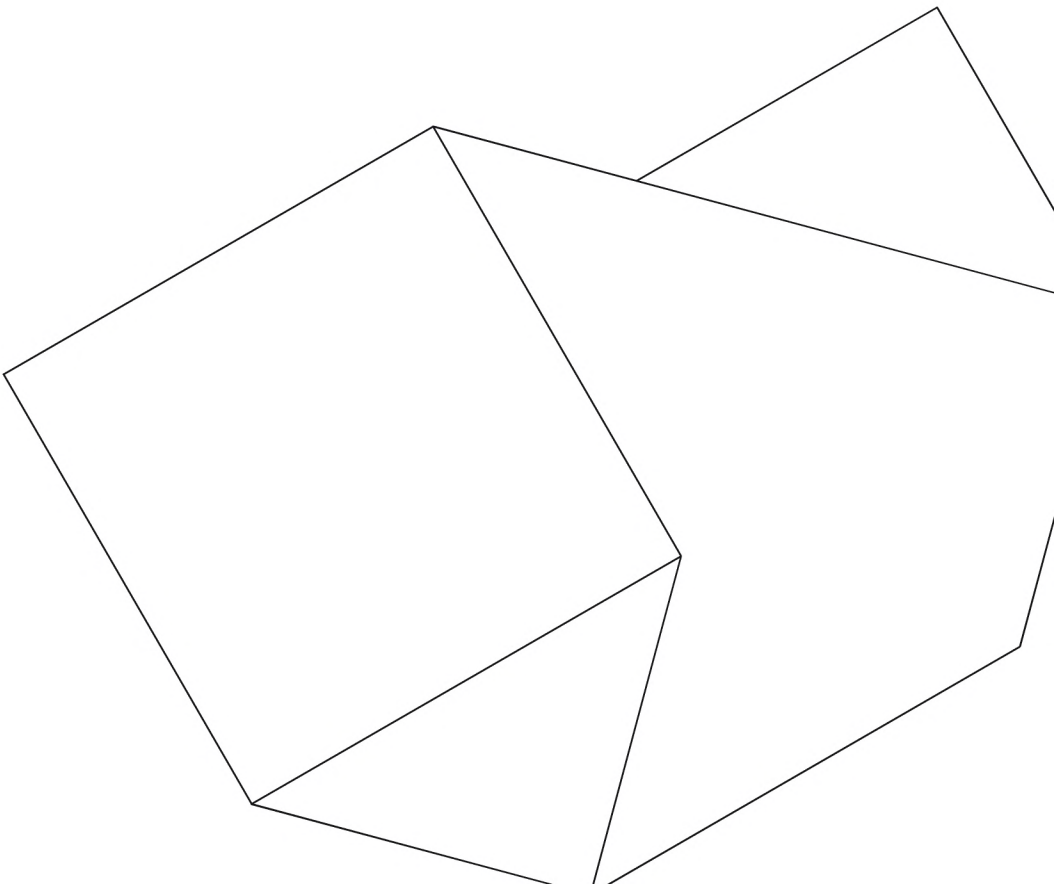

Kui palju maksab elu kindlustamine?

Ligi 40 protsenti Eesti elanikest väidab, et elukindlustus on liiga kallis, et seda endale lubada. Kui kallis on elu kindlustamine tegelikult ja millised tegurid hinna kujunemisel rolli mängivad, selgitab SEB Elu- ja Pensionikindlustuse äriarendusjuht Raili Reial.

Hind sõltub vanusest ja kindlustussummast

SEB Elu- ja Pensionikindlustuse äriarendusjuhi Raili Reiali sõnul sõltub elukindlustuskaitse hind tänapäeval enamasti vaid vanusest ja kindlustussummast. Inimese tervislik seisund võib kindlustusmakse juures rolli mängida, kuid enamikul juhtudel mitte. Õnnetusjuhtumi kaitsete hind ei sõltu vanusest, vaid pigem sellest, kui riskantses keskkonnas inimene tegutseb – näiteks, kus ta töötab ja millega oma vaba aega sisustab. Mida riskantsem on töö või hobi, seda kallimaks võib õnnetusjuhtumi kaitse hind inimesele kujuneda.

„Eestis on tavapärase praktika kohaselt õnnetusjuhtumi kaitsetel 2–3 hinnaklassi. Kõige soodsam on hind neile, kes tegelevad näiteks tavalise metsajooksuga, töötavad õpetajana, arstina või kontoris. Teises hinnaklassis võib leida neid, kes harrastavad näiteks mõnda pallimängu. Igasugune kontaktspordiala on riskantne ja traumasid esineb rohkem. Ametitest on riskantsemad kindlasti need, mis on seotud füüsilise tööga või siis tööga, mida tehakse ohtlikumas keskkonnas (ehitus, liiklus, tööstus ja tehased). Täiesti eraldi toimub n-ö kolmanda grupi hinnastamine, kus detailid võivad olla väga erinevad. Siia gruppi liigituvad äärmuslikud spordialad ja ametid, näiteks motosport või lennundus," selgitab Reial.

Loomulikult on kindlustusmakse suurus otseselt seotud kindlustussumma suurusega: mida suurema summa peale elu kindlustatakse, seda suurem on ka kindlustusmakse. Soovituslik kindlustussumma võiks katta vähemalt ühe aasta sissetuleku. Lisaks tasub arvesse võtta panust pere eelarvesse ning ülalpeetavate arvu ja laene.

Elukindlustus maksab kinopileti hinna

Ligi 60 protsendil elanikkonnast on kodukindlustus. Elukindlustust omab poole vähem inimesi. Sealjuures on uuringute järgi Eesti inimestele elus kõige olulisemad pere, lähedased, lapsed ja tervis. Peamiseks põhjuseks, miks elukindlustust ei sõlmita, tuuakse selle kallis hind.

Mõtiskledes elu väärtuste üle, lisab Reial: „Kui me võrdleme elukindlustuse hinda kodu- või liikluskindlustusega, siis kuumakse jääb üsna samasse hinnaklassi. Kaskokindlustus on koguni mitu korda elukindlustusest kallim. Mina näiteks maksan oma liikluskindlustuse eest sama palju kui elukindlustuse eest. Samas on minu elu ju palju väärtuslikum."

Näiteks 30-aastasele, kes soovib kindlustada oma elu 30 000 eurole, maksab elukindlustus vähem kui 10 eurot kuus. Arvestades seda, kui kallis on meie tavapärane ostukorv või kinopilet, ei ole 10 eurot kuus kõrge hind, et suurendada oma lähedaste ja enda turvatunnet.

SEB-s jääb kindlustusmakse aastateks samaks

Elukindlustuse lepingu sõlmimisel on oluline tähele panna, kas kindlustusmakse jääb kogu lepingu perioodiks samaks või kasvab igal aastal koos vanusega.

„SEB elukindlustuslahenduse puhul jääb inimesele terveks kindlustusperioodiks see kuumakse, mis tal lepingu alguses oli. Ehk kui 30-aastane teeb 10 aastaks elukindlustuse ja maksab selle eest 9 eurot, siis järgnevad 10 aastat ta kindlustuse eest täpselt seda summat maksabki. Meie kliendid sõlmivad elukindlustuslepingu keskmiselt 10 aastaks, aga võib ka pikemalt või lühemalt vastavalt sellele, kui kaua on vaja maksta laenu- või liisingukohustusi või millal lapsed on täiskasvanuks saanud," ütleb Reial.

Kindlustuskalkulaator arvutab personaalse hinna

SEB kindlustuskalkulaator võimaldab saada personaalse elukindlustuse pakkumise. Rakendus võtab arvesse vanust, sissetulekut ja rahalisi kohustusi ning selle järgi arvutab kasutajale kindlustuslahenduste valiku ja soovituslikud kindlustussummad ning kindlustuse kuumakse.

12 suurimat ohtu, mis meid kõiki kodus varitsevad

Päästeameti ennetustöö osakonna ekspert Kairet Kõljalg ja PZU Kindlustuse varakahjude grupijuht Marge Habakukk toovad välja 12 suurimat ohtu, mille teadvustamine aitab ennetada ja vähendada tuleõnnetusi ning nendest tekkivaid varakahjusid.

Valveta töötavad kodumasinad
Päästeamet ei soovita ööseks tööle panna pesu- ja nõudepesumasinat, sest juhtumid, kui järelevalveta kodumasinast on alguse saanud põleng, on kahjuks väga sagedased. Samuti ei ole soovitatav kodumasinaid käima panna ajal, mil inimesed viibivad kodust eemal. Integreeritud kodumasinate juures piiluge vahel ka köögikappide taha, sest tõenäoliselt on sinna aastatega kogunenud paks süttimisohtlik tolmukiht.

Nutiseadmed
Järjest nutikamaks muutuvad seadmed toovad kaasa uued ohud. Näiteks lülitatakse elektrisaunakeris sisse nutiseadme abil kodust eemal olles, samal ajal ei kontrolli aga keegi, ega kerisele või selle vahetusse lähedusse pole unustatud rõivaid või saunalina. Samuti on väga ohtlik nutitelefon või süle- ja tahvelarvuti tundide kaupa laadima jätta – nende aku ei ole mõeldud 12 tundi vooluvõrgus olemiseks ja võib seega süttida.

Pikendusjuhtmed
Sageli võetakse kodumasinate ja muude elektriseadmete jaoks kasutusele pikendusjuhtmed. Nii tekib olukord, kus ühe pistikupesa taha on pandud mitu kodumasinat või ühele pikendusele liidetakse otsa veel teinegi. Niimoodi koormatakse elektrisüsteem üle, mille tagajärjel võib tekkida tulekahju. Pikendusjuhe on ajutine lahendus ja ei ole mõeldud pidevaks kasutuseks. Pikemaks ajaks kodust lahkudes võiks aga kodumasinad üldse vooluvõrgust välja ühendada.

Kontrollimata elektrisüsteem
Üha sagedamini on kindlustusseltside andmetel tulekahju põhjuseks elektrisüsteem. Mõelge järele, millal käis viimati spetsialist kodu elektrisüsteemi kontrollimas. Elektritööd tuleb alati tellida kutsetunnistusega spetsialistilt.

Enda remonditud kodumasinad
Kodumasinate remont võiks olla spetsialistide mängumaa, kuid paraku ei ole päästeametnike jaoks kodukülastuste ajal haruldane vaatepilt, kus kohvimasina elektrijuhtme küljes on mitu teipi, millega on püütud juhet parandada. „Leidlikumad“ ühendavad omavahel ka vanu ja uusi juhtmeid.

Küttekolded, kütmine ja puhastamine
Igal aastal saab paarsada tulekahju alguse suitsulõõris süttinud tahmast. Selliseid põlenguid on võimalik ära hoida, kui korstnaid ja küttekehi regulaarselt, vähemalt kord aastas puhastada ja hooldada. Aastaringselt kasutuses olev pliit või kamin vajab ülevaatust vähemalt paar korda aastas. Ühepereelamu korstnat võivad elanikud asjakohaste teadmiste-oskuste olemasolul ise pühkida, aga kord viie aasta tagant peab seda tegema kutseline korstnapühkija. Kortermajadesse tuleb iga kord tellida kutsetunnistusega korstnapühkija. Päästeamet soovitab kütmisel järgida põhimõtet „korraga vähem, aga sagedamini“. Jälgida tuleb hoolega, et siibrit liiga vara ei sulgeta.

Küttekollete ümbrus
Paljudes kodudes ladustatakse puuhalud otse kamina või ahju kõrvale ja ette. Päästeameti juhendil on aga selge soovitus: kui kolle on lahtine, peab ava ees olema põlevmaterjaliga vahet vähemalt 750 mm, külgedelt 150 mm. Kui küttekolle on uksega, on need numbrid 400 ja 100 mm. Lisaks ei tohi muidugi olla ahju, pliidi ja kamina läheduses mööblit, vaipu, pappkarpe ja muid kergesti süttivaid esemeid.

Esemete ladustamine ühisruumides
Trepikoda ei ole asjade ladustamise koht. Lapsevankri, jalgratta jms asjade hoidmine kortermaja trepikodades on

mugav, kuid ohtlik ja tuleohutusnõuetega vastuolus, sest tulekahju korral saab neist ohtlik takistus hoonest välja pääsemisel. Tulekahjuga kaasnev suits või elektrikatkestus vähendavad nähtavust ja nii võib asjade otsa koperdamine saada saatuslikuks.

Prügikast
Prügikonteinerid peaksid olema majaseinast vähemalt kaks meetrit eemal, puukuur või -riit aga vähemalt nelja meetri kaugusel. Näiteks kui visata plastikust konteinerisse ahjukuuma tuhka täis kilekott, võib see põlema panna kogu maja.

Suitsu- ja vinguandur ning tulekustuti pole töökorras
Suitsuandur on kohustuslik alates aastast 2009 ehk juba ligi 10 aastat. Aga kuigi uuringud näitavad, et inimesed peavad suitsuandurit vajalikuks, on paljudes kodudes see ikka veel puudu või ei ole töökorras. Suitsuanduri korrasolekut tuleb kontrollida vähemalt korra kuus, vajutades selle küljes olevat testnuppu ning jälgides, et anduri küljes vilgub punane tuluke. Paar korda aastas tuleb andurit tolmust puhastada, et sinna sattunud tolm ei hakkaks põhjustama häireid ning segama suitsu avastamist. 2018. aastast on gaasiseadmega kodudes kohustuslik ka vinguandur. Ohtlik vingugaas on lõhnatu ja värvitu, mistõttu ilma andurita pole võimalik aru saada, kas toas on vingugaasi. Päästeamet soovitab vinguanduri paigaldada ka majapidamisse, kus on ahjuküte või kamin. Tulekustuti pole küll kohustuslik, kuid töökorras kustuti aitab väiksemale põlengule väga edukalt piiri panna.

Valveta lahtine tuli
Lahtise tule allikas number üks on järelevalveta jäetud küünlad, mis võivad tuuletõmbuse või kergesti süttivate küünlakaunistuste tõttu õnnetuse kaasa tuua. Ka lahtisest kaminasuust, amortiseerunud või lahti jäetud uksega ahjust ja pliidist lendlevad sädemed võivad tulekahju algatada. Samuti tuleb hoolikas olla tule läitmisel tikkudega, mis on tuleohtlikud ka pärast kustutamist. Igaks juhuks tasub kasutatud tikk visata kas tulekoldesse, asetada mittesüttivale alusele jahtuma või kustutada näiteks kraanivee all.

Hooletu suitsetamine
Kahjuks saavad Eestis väga paljud tulekahjud alguse hooletust suitsetamisest, kui inimesed unustavad sigareti kustutada või teevad seda hooletult. Igal aastal nõuavad just suitsetamisest alguse saanud õnnetused mitu inimelu ja jätavad kodutuks paljud perekonnad.

Märkused

Elukindlustust pakub AS SEB Elu- ja Pensionikindlustus. Enne lepingu sõlmimist tutvuge tingimustega www.seb.ee ja vajaduse korral pidage nõu AS-i SEB Pank või AS-i SEB Elu- ja Pensionikindlustus töötajaga.

SEB
Elades juhtub
Nüüd on teie perele vajaliku
elukindlustuse leidmine lihtne
seb.ee/elukindlustus
Kindlustusandja on SEB Elu- ja Pensionikindlustus. Enne lepingu sõlmimist
tutvuge tingimustega seb.ee ja vajadusel registreeruge nõustamisele.

SEB kutsus esimese pangana maailmas ettevõtjaid nõustama juturoboti

Alates 2017. aastast pakub SEB ettevõtjatele äri kasvatamiseks kasvuprogrammi. Programmi populaarsus ja ettevõtjate positiivne tagasiside panid SEB koos Euroopa Innovatsiooniakadeemiaga otsima lahendust küsimusele, kuidas jõuda kasvuprogrammi mentorlusega senisest kümme korda suurema kliendihulgani. Pärast mitut eksperimenti võeti kasutusele maailmas ainulaadne digitaalne ärimentor Growby. See on juturobot, kes jagab ettevõtetele teadmisi, soovitusi ja inspiratsiooni ning kontrollib ka nende tulemusi.

Euroopa Innovatsiooniakadeemia president ja SEB koostööpartner Alar Kolk võtab projekti kokku nii: „Idee, et robotid võiksid aidata ettevõtteid innovatsioonis, sai alguse 2017. aastal. Juba tänavu aprillis kohtusime esimese kümne meeskonnaga, keda Growby hakkas nõustama. Projekt sündis tänu SEB Pangale, kes julges oma klientide peal katsetada seda, mida 99% Euroopa pankasid teha ei julgeks! Ja nii on meil praegu 40 inimest, kes on maailmas esimesena arendanud oma toodet või teenust koostöös just sellise robotiga."

Growby teadmine põhineb parimatel näidetel: robot õpib eri ärivaldkondade ettevõtetelt, kes on kõige innovaatilisemad ja kasvavad kiiresti.

Kuidas robot ettevõtteid aitab?
Tänu tehisintellektile ja masinõppele suudab digitaalne mentor Growby õppida teiste ettevõtete kogemusest. Growby teadmine põhineb parimatel näidetel: robot õpib eri ärivaldkondade ettevõtetelt, kes on kõige innovaatilisemad ja kasvavad kiiresti. Growby on õppinud ka kasvuprogrammi senise kolme lennu 36 ettevõtte kogemustest. Ta oskab hinnata firma olukorda ja suurendada ambitsioone ning aitab plaane ellu viia.

Growby nõustab ettevõtjat turvalises veebikeskkonnas ja suhtleb temaga ka Facebook Messengeris, edastades sealtkaudu täiendavaid õppematerjale ning tuletades meelde kodutöid. Robotiga suhtlemine ja tema nõuannete kuulamine võib tunduda kummaline, aga Alar Kolgi sõnul tänasid paljud ettevõtjad Growbyt nõuannete eest ning märkisid Facebookis ka roboti ettepanekuid meeldivaks, nagu oleks tegu lihast ja luust mentoriga.

Osalejad said projektist palju kasu
SEB Eesti innovatsioonijuht Siim Lepisk ütleb, et programmi jooksul ainult numbreid ja statistikat vaadates ei olnud projekti algatajate optimism enne kokkuvõtete tegemist liiga suur, aga osalejatega suheldes kujunes rõõmus teadmine, et kõik on Growbyga rahul ning valmis edasi liikuma.

Kokku kasutas pilootprojektis Growby teadmisi kümme Eesti ambitsioonikat ettevõtet. Neist pooled suhtlesid projekti käigus üksnes robotiga digikanalite kaudu, teine pool kohtus programmi jooksul ka inimmentoriga.

Kokkuvõtteid tehes selgus, et ettevõtjad väärtustasid kõrgelt nii digitaalset kui ka inimmentorit, nimetades mõlema puhul mitmesuguseid positiivseid aspekte. Growby plussideks peavad programmis osalejad roboti võimet jääda erapooletuks mis tahes idee puhul ja oskust jagada eksperditeadmisi. Leiti, et põhjendatud ja aus tagasiside paneb mõtlema ning edasi tegutsema.

Väga põnevaks ja õpetlikuks peeti kokkusaamisi teiste meeskondade ning inimmentoritega. Mitu osalejat leidis, et teiste tiimidega suhtlemine aitas neil enda ideed ellu viia.

Growby platvorm jääb pilootprojektis osalejatele avatuks aasta lõpuni. Kokkuvõtval üritusel lubasid kõik, et arendavad oma ettevõtet robot Growby abiga edasi.

Digitaalse kasvuprogrammi pilootprojekt sai alguse 2018. aasta aprillis ja kestis kolm kuud. Projektis osales kümme Eesti ettevõtet.

Juturobot aitas ettevõtetel uusi tooteid ja turge disainida

Kümme SEB ja Euroopa Innovatsiooniakadeemia korraldatavas kasvuprogrammis osalevat ettevõtet said kevadel erakordse kogemuse: neile andis äri arendamisel nõu ning soovitusi digitaalne robotmentor Growby.

Põhiline viga: Eesti ettevõtja mõtleb liiga väikselt!
EST Kinnisvara IT-arendusjuhi ja kinnisvaramaakleri Annela Kamsi sõnul avas digitaalne kasvuprogramm nende ettevõttele uue maailma: „Seni mõtlesime, et oleme Eestis ühed vähestest, kes tegelevad kinnisvaravaldkonnas investoritele investeerimisvõimaluste leidmise ja nende investeeringute haldusega. Ent kohe programmi alguses saime aru, et peame ajurünnakuid tehes ja seniseid kogemusi kasutades fookust kitsendama. Koostöös mentoritega mõistsime, et meie ülesanne on olla lüli põllumajandusmaa müüjate ja investorite vahel mitte üksnes Eestis, vaid üle maailma. Peale riikide uurimist ja turuanalüüsi nägime, et parimaks kohaks võiks olla Brasiilia. Sealsete kohalike ettevõtjate intervjueerimisel selgus, et puudust tuntakse selgest infost ja korralikust programmist, mille kaudu saaks usaldusväärselt osta või müüa. Praegu käib neil maade ost ja müük näiteks WhatsAppi kaudu! Eestlasele kõlab see naljakalt.

Saime aru, et meil tasub oma äriideega edasi minna. Kindlasti on meil soov jätkata idee arendamist, teha digitaalne platvorm valmis ja luua uusi kontakte. Robot sundis meid pidevalt edasi astuma, koosolekuid ja ajurünnakuid tegema ning tähtaegu järgima. Mul on hea meel, et saime SEB digitaalses kasvuprogrammis osaleda!“

Growby andis tegutsemiseks kindla kondikava
Digiagentuur WINK astus kasvuprogrammi mitme ideega, alustades andmekaitsemoodusest ja lõpetades krüptovaldkonnaga. Praegu on ettevõttel valmimas maailmas ainulaadne krüptorahade ühisrahastusplatvorm Tokenbattle, mille arendamine Growby abiga oli eestvedajate Johannes Kanteri ja Ants Liivati sõnul väga edukas: „Sageli on nii, et inimestel tuleb hea idee ning nad hakkavad kohe selle kallal tegutsema. Growby pani aga mõtlema eri aspektidele ja ei lubanud enne jätkata, kui olime teatud sammud läbi teinud. Näiteks osutus väga otstarbekaks potentsiaalsete klientide intervjueerimine, samuti saime teisi kasulikke nõuandeid. Growby koondab väga vajaliku tööriistakasti ja meenutab aeg-ajalt, et projekt vajab tegelemist. Temalt saadud ajagraafik aitas meil reel püsida.“

Kanteri ja Liivati sõnul innustas neid väga palju ka mentor Alar Kolk. Kui talle avaldati, millist käivet WINK planeeritavast tegevusest ootab, ütles ta, et nad

mõtlevad liiga tagasihoidlikult. „Alar on suurepärane mentor, kes esitab õigeid küsimusi," märgivad WINKi eestvedajad.

Mentorite küsimused aitavad leida õige tee

Remineti juhatuse liikme Kaia Kirsi sõnul oli nende 18-aastase kinnisvaravaldkonna kogemusega tiim kuni Growbyga tehtava koostööni nagu tugev, pikka aega koos tegutsenud meeskond ikka: kõik töötas, oldi kindlalt jalgupidi maas, aga lendu tõusmiseks tõuge puudus. „Saime aru, et peame oma traditsiooniliselt toimivat valdkonda kuidagi raputama ning uut teed otsima. Meie plaan on hakata pakkuma keskkonda, mis viiks omavahel kokku kinnisvaraomaniku ja töömehe, olgu tegemist torulukksepa või elektrikuga. Siin on aga nii palju lahendust vajavaid aspekte: näiteks see, kuidas kontrollida töömehe teenusekvaliteeti, et inimesed julgeksid teda palgata," märgib Kirs.

Sageli on nii, et inimestel tuleb hea idee ning nad hakkavad kohe selle kallal tegutsema. Growby pani aga mõtlema eri aspektidele ja ei lubanud enne jätkata, kui olime teatud sammud läbi teinud. Näiteks osutus väga otstarbekaks potentsiaalsete klientide intervjueerimine.

Remineti meeskonna suurimaks eksituseks oli mõte alustada Taxify tüüpi kinnisvarahaldusteenuse pakkumist koduturult, kasutades Eestit teenuse katsetamiseks. Kirsi sõnul tegid mentorid neile kohe selgeks, et mõelda tuleb suurelt, sest iga turg on erinev, ja aitasid pöörata teraviku õiges suunas: „Oleme teinud lühikese ajaga läbi väga pika teekonna, kus ettevõtja ja mentori arutelus leitakse õige lahendus. Meeskond aktsepteerib mentorit kui kõrvaltvaatajat, kes annab olukorrale objektiivse hinnangu, tuginedes oma ettevõtluskogemusele, ja küsib n-ö raskeid küsimusi. Neile vastuseid leides jõuabki juhendatav parima tulemuseni."

Robotnõustaja näeb suuremat plaani

Turismiatraktsioonidega seonduvaid kaubandus- ja teeninduspindu haldav ettevõte **Eesti Suveniirid** liitus programmiga selleks, et leida oma ärile uusi väljundeid. „Alguses plaanisime alustada müügiäpist, kuid see idee ei töötanud. Seejärel leidsime mitu uut mõtet, kuid kõigi puhul jõudsime tagasi algstaadiumisse, mis omakorda tekitas Growbys palju segadust. Talle tundus, et me pole üldse tööd teinud. Tagantjärele vaadates oleksime võinud kohe mitu ideed korraga käima lükata ning valida nende seast parima, mitte raisata aega mõtete ükshaaval arendamisele," räägib juhatuse liige Martin Mällo.

Ettevõte jõudis välja mõtteni luua autonoomsed moodulitest kokkupandud kioskid, mis koondavad ühte kohta kõik turistile vajaliku: kohvi- ja snäkimüügi, turismi- ja transpordiinfo, suveniiride müügi ning tualetiteenuse. Mällo sõnul oli Growbyst palju kasu. Robot jagas mõistlikku tagasisidet: ta leidis, et linnavalitsuselt kioskite kasutamiseks vajaliku loa hankimine võib olla keerukas ja et alginvesteering on suur. Samuti pakkus Growby välja idee siduda kioskid päikeseenergiaga ja soovitas anda kinnisvaraarendajatele juba valmis seinamoodulid, mis ei vaja eraldi kooskõlastusi ning hoiavad ära probleemid kommunikatsioonide ühendamisel.

Kuidas teha ettevõtte taustakontroll koostööpartneri otsingul?

Enne äritehingu sõlmimist on alati mõistlik ettevõtte tausta kontrollida. Iga eraisiku ja ettevõtte usaldusväärsust äriasjades näitab eelkõige maksekäitumine, aga mida tulevase koostööpartneri taustakontrollis veel tähele panna?

Alustada võiks kodulehest
Korrektne ja tõsiseltvõetav koduleht, seal välja toodud referentsid ning töötajate nimed ja kontaktandmed tekitavad usaldust.

Praeguste koostööpartnerite tagasiside
Loomulikult on soovitatav kasutada tuntud ja pikemat aega tegutsenud ettevõtete teenuseid, kuid sellele vaatamata tasub lugeda potentsiaalse partneri tausta nii kodulehel olevast tagasisidest kui ka muidugi küsida ausat arvamust senistelt koostööpartneritelt.

Ametlik maksehäireregister
Eesti suurim krediidiinfo andmebaas ja ametlik maksehäireregister e-krediidiinfo annab infot:
- kas ettevõttel on ikka olemas registrikood;

- millisel alal tal on tegevusluba;
- kui vana on firma;
- kes on sellega seotud isikud.

Oluline on üle vaadata, kas firma on tasunud riiklikke makse ning ega ettevõttel või sellega seotud isikutel ei ole võlgnevusi.

Taustainfo internetist
Andmeid tehingupoole ja tema esindajate kohta võib otsida lisaks maksehäireregistrile ka mitmetest artiklitest, internetifoorumitest, jõustunud kohtulahenditest või muudest avalikest andmebaasidest. Maksu- ja Tolliamet on koondanud oma lehele enim levinud avaliku ja erasektori andmebaasid, mille abil saab kontrollida ja hinnata tehingupoole tausta ja maksekäitumist.

Tasuline taustainfo
Kui teil pole aega ega oskusi ise ettevõtte taustakontrolli teha, on olemas ettevõtteid, kes pakuvad tasulist taustauuringuteenust nii Eesti kui ka välismaiste ettevõtete kohta.

Välismaa ettevõtete tausta kontrollimise võimalused
Esimesena tasub kindlasti võtta ühendust Euroopa Äriregistriga, kes vahendab ametlikku informatsiooni Euroopa ettevõtete taustauuringu kohta. Oluline on teada, et seal on andmete väljastamine tasuline.

Soome ettevõtteid ja ühendusi saab kontrollida nende ametlikust andmesüsteemist ning enamasti on igas riigis olemas oma erialaliidud või kvaliteedimärgid, mis annavad samuti teavet vastava valdkonna ettevõtete kohta.

Norra on loonud näiteks ühise tarnijate registri StartBANK, mille liikmete usaldusväärsust kontrollitakse pidevalt. StartBANKi kasutavad igapäevaselt oma töös ehitusettevõtete, haldusfirmade ja kinnisvarasektori ostuspetsialistid.

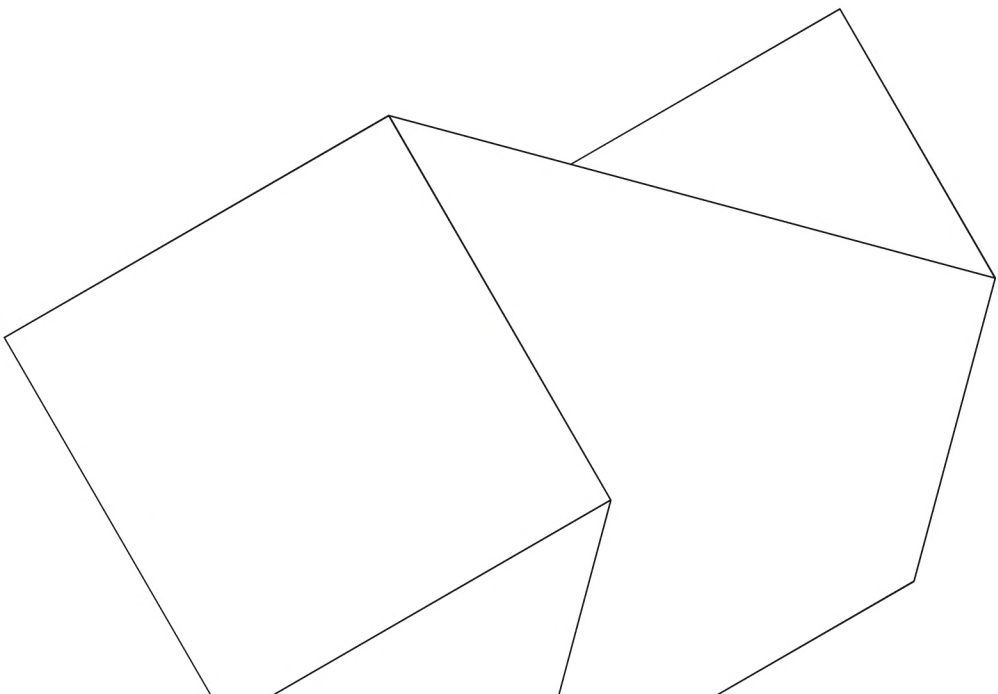

Mis hetkel on mõistlik registreerida ettevõte käibemaksukohustuslaseks?

2018. aastal tõusis käibemaksukohustuslase registreerimise piirmäär 16 000 eurolt 40 000 euroni. Mida see ettevõtjatele tähendab ja kellel on mõistlik olla käibemaksukohustuslane, selgitab Mamareti OÜ raamatupidaja Kairi Kiss.

Maksustatava käibe piirmäära ületamisel on isikul käibemaksuseadusest tulenev kohustus registreerida end maksukohustuslasena. Samas saab ta end vabatahtlikult maksukohustuslaseks registreerida ka juhul, kui tema maksustatav käive ei ületa 40 000 euro suurust piirmäära või kui tal ei ole maksustatavat käivet veel tekkinud. Käibemaksukohustuslaseks registreerimine tähendab aga, et ettevõte peab hakkama iga kuu pidama käibemaksuarvestust ja esitama käibedeklaratsiooni 20. kuupäevaks (või hiljemalt esimeseks tööpäevaks pärast seda, kui see langeb nädalavahetusele). See tähendab tõenäoliselt lisakulusid raamatupidamisteenuse arvelt, kui pole just soovi ise sellega tegeleda.

Avaldus käibemaksukohustuslasena registreerimiseks tuleb esitada Maksu- ja Tolliametile kolme tööpäeva jooksul alates registreerimiskohustuse tekkimise päevast.

Miks olla käibemaksukohustuslane?
Kui osta näiteks teenust või toodet teiselt käibemaksukohustuslaselt, siis saab käibemaksukohustuslasena teha tasaarveldust müügi- ja ostukäibemaksu vahel. Samuti on kohustuslasel õigus ostudelt makstud käibemaks maksuametilt tagasi nõuda, kui see on suurem antud perioodi müügikäibemaksust.

Käibemaksukohustuslane on kasulikum mitte olla siis, kui kulud on madalad või klientideks on erakliendid, kes käibemaksu tagasi ei saa.

Kui osta näiteks teenust või toodet teiselt käibemaksukohustuslaselt, siis saab käibemaksukohustuslasena teha tasaarveldust müügi- ja ostukäibemaksu vahel.

Kas käibemaksukohustuslaseks tuleb ennast tingimata registreerida?
Käibemaksukohustuslaseks peab end registreerima kolme tööpäeva jooksul pärast seda, kui maksustatav käive ületab aastas 40 000 eurot. Kui

juhtub nii, et juhtkonnal jääb ettevõte õigel ajal käibemaksukohustuslaseks registreerimata, on maksuamet seni üles näidanud mõistvat suhtumist ning laseb ka tagantjärele muudatusi teha. Muudatus tuleb teha sellesse perioodi, kus maksustatav käive ületas 40 000 eurot, ning väljastatavatele arvetele tuleb lisada käibemaks. Sellest on vaja teavitada ka kliente, kellele on selle aja jooksul arve esitatud, seejärel tuleb käibemaks deklareerida õiges kuus ning tasuda see Maksu-ja Tolliametile.

Piiratud käibemaksukohustuslaseks aga registreeritakse isikud, kes soetavad kaupa teisest liikmesriigist üle piirmäära 10 000 eurot kalendriaastas või saavad teatud teenuseid teise liikmesriigi maksukohustuslaselt (piirmäära ei ole). Piiratud maksukohustuslaseks ei loeta füüsilisi isikuid, välja arvatud füüsilisest isikust ettevõtjaid, kes soetavad kaupa ja teenuseid ettevõtluse tarbeks.

Märkused

Tutvuge teenuse tingimustega lehel www.seb.ee ja vajaduse korral pidage nõu asjatundjaga.

SEB

eAkadeemia

Tasuta veebipõhine ettevõtluskoolitus

eakadeemia.seb.ee

Enne lepingu sõlmimist tutvuge tingimustega www.seb.ee ja vajadusel küsige lisainfot pangakontorist.

Nutiterminaliga olete oma klientidele lähemal

Mugav – lihtne seadistada ning kaasas kanda

Paindlik – sobib nii paiksele kui liikuvale ettevõtjale, võimalik võtta vabalt valitud perioodiks

Soodne – kuutasu 8 eurot, mis sisaldab terminali hooldust ja 24h kliendituge

Täpsem info **seb.ee/nutiterminal** või telefonil **665 5100.**

Enne lepingu sõlmimist tutvuge tingimustega www.seb.ee ja vajadusel küsige lisainfot pangakontorist.